

КОПІЯ

**ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД
АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА**

**ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

16 червня 2023 року

місто Київ

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у складі:
головуючого судді Чорної В.В.,
суддів Никифорова А.С., Павлишина О.Ф.,
при секретарі судового засідання Мариняк Т.О.,
за участі представника позивача – Сербін І.І.,
представників третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, на стороні
відповідачів – адвокатів Ващенка В.О., Галана М.О., Луцького М.І.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційні скарги третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжяліюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) на рішення Вищого антикорупційного суду від 16.02.2023 р. про застосування санкцій, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції», -

В С Т А Н О В И А :

1. Історія апеляційного провадження.

21.02.2023 року на розгляд до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду надійшли апеляційні скарги адвоката Ващенка В.О. в інтересах третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжяліюмінторг», адвоката Никифорова Д.О. в інтересах третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», адвоката Луцького М.І. в інтересах компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited), які ухвалами від 23.02.2023 р. залишено без руху, з наданням строку для усунення недоліків до 28.02.2023 року (т. 25 а.с. 244-246, т. 26 а.с. 1-3, 5-6).

28.02.2023 року до суду надійшли заяви адвоката Луцького М.І. в інтересах компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited), а також адвоката Никифорова Д.О. в інтересах ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» про продовження встановленого ухвалами від 23.02.2023 р. строку для усунення недоліків поданих ними апеляційних скарг (т. 26 а.с. 211-223, т. 27 а.с. 1-33, т. 30 а.с. 82-111).

Ухвалами від 01.03.2023 р. клопотання представників Никифорова Д.О. та Луцького М.І. задоволено, та продовжено їм до 06.03.2023 року строк для усунення недоліків апеляційних скарг (т. 33 а.с. 176, 178).

Також, у зв'язку з виконанням не у повному обсязі вимог ухвали суду від 23.02.2023 р. про залишення апеляційної скарги без руху, ухвалою від 01.03.2023 р. строк для усунення недоліків поданих представником Ващенком В.О. апеляційних скарг продовжено до 06.03.2023 року (т. 33 а.с. 180-181).

Крім того, 28.02.2023 року на розгляд до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду надійшла апеляційна скарга третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Сервісний центр «Металург», яку ухвалою від 01.03.2023 р. залишено без руху, з наданням

строку для усунення недоліків до 06.03.2023 року (т. 33 а.с. 183-184).

06.03.2023 року на виконання вимог ухвал від 01.03.2023 р. представниками Ващенком В.О., Никифоровом Д.О. та Луцьким М.І. надано докази зарахування судового збору до спеціального фонду Державного бюджету України (т. 34 а.с. 218-249, т. 35 а.с. 1-5, 91-96).

Крім того, на виконання вимог ухвали від 01.03.2023 р. до суду надійшла нова апеляційна скарга третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Сервісний центр «Металург», оформлена з дотриманням вимог п. 3 ч. 2 ст. 296 КАС України, до якої долучено докази сплати судового збору (т. 35 а.с. 6-77).

Ухвалою колегії суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 13.03.2023 р. відкрито апеляційне провадження за апеляційними скаргами на рішення Вищого антикорупційного суду від 16.02.2023 р. третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжялюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр» (т. 35 а.с. 170).

Ухвалою колегії суддів від 17.03.2023 р. компанію «Самста Лімітед» (Samsta Limited) залучено до участі у справі у якості третьої особи на стороні відповідачів, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору, та відкрито апеляційне провадження за її апеляційною скаргою на вищезазначене рішення суду. При цьому, відмовлено у задоволенні клопотання представника ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» адвоката Никифорова Д.О. про залучення компаній Оверін Лімітед (Overin Limited) та Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment до участі у справі в якості третіх осіб без самостійних вимог, оскільки адвокат Никифоров Д.О. не є їх представником (т. 36 а.с. 161-162).

Ухвалою колегії суддів від 17.03.2023 р. закінчено підготовку до апеляційного розгляду за вищевказаними апеляційними скаргами третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, та призначено їх до апеляційного розгляду (т. 36 а.с. 166).

22.03.2023 року до початку апеляційного розгляду компанії Оверін Лімітед (Overin Limited) та Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment подали клопотання про залучення їх до участі у справі в якості третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору (т. 37 а.с. 1-39, 40-67). Ухвалою колегії суддів від 24.03.2023 р. у задоволенні вказаних клопотань відмовлено, оскільки заявниками не доведено, що оскаржуване рішення впливає на їх права, свободи, інтереси або обов'язки (т. 38 а.с. 221-223).

Крім того, 07.03.2023 року до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду надійшла апеляційна скарга Міжнародної компанії публічного акціонерного товариства «Об'єднана компанія «РУСАЛ» (далі – МКПАТ «ОК «РУСАЛ»), підписана від її імені Генеральним директором Нікітїним Є.В. (т. 35 а.с. 97-155).

Ухвалою від 13.03.2023 р. апеляційну скаргу МКПАТ «ОК «РУСАЛ» залишено без руху, з наданням строку для усунення недоліків до 13 год. 00 хв. 17.03.2023 року (т. 35 а.с. 167-168).

Оскільки вимоги, викладені в ухвалі від 13.03.2023 р., виконані не були, а клопотання про продовження строку на усунення недоліків апеляційної скарги МКПАТ «ОК «РУСАЛ» не заявлено, 24.03.2023 р. апеляційну скаргу повернуто особі, яка її подала (т. 38 а.с. 191-192).

2. Короткий зміст позовних вимог.

13.01.2023 року Міністерство юстиції України (далі - позивач) звернулося до Вищого антикорупційного суду із адміністративним позовом до Дерипаски Олега Володимировича (далі – відповідач-1) та МКПАТ «ОК РУСАЛ» (далі – відповідач-2), треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору - АТ «Арзамаський машинобудівний завод», ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Час ІТ», ТОВ «Охорона МГЗ», АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм», ТОВ «Запоріжжялюмінторг», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», в якому просило: 1) застосувати до відповідача-1 та відповідача-2 санкцію, передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону України «Про санкції» (далі - Закон); 2) стягнути в дохід держави активи, якими опосередковано володіє відповідач-1 та відповідач-2, згідно з переліком із 359 пунктів, визначеним у прохальній частині позовної заяви (корпоративні права, а також рухоме і нерухоме майно, що належить третім особам) (т. 1 а.с. 1-81).

19.01.2023 року позивачем в порядку ст. 47 КАС України подано заяву про збільшення позовних вимог, в якій, окрім вищезазначеного переліку майна,

грошових коштів в сумі 32 233 588,41 грн., які обліковуються за ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» та перебувають на відкритому депозитному рахунку (т. 16 а.с. 1-23).

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що рішенням Ради національної безпеки і оборони (далі - РНБО) «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» від 12.10.2022 р., введеним в дію Указом Президента України № 694/2022 від 12.10.2022 р., щодо Дерипаски О.В. застосовано персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) у виді блокування активів. Крім того, рішенням РНБО «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» від 19.10.2022 р., введеним в дію Указом Президента України № 726/2022 від 19.10.2022 р., щодо МКПАТ «ОК РУСАЛ» також застосовано санкцію у виді блокування активів.

За твердженням позивача, Дерипаска О.В. є російським підприємцем, наближеним до президента РФ, контролером групи компаній «Базовий елемент», «РУСАЛ», «Ен+груп», який також володіє «Військово - промисловою компанією», що здійснює контроль над російськими підприємствами, що виготовляють бронетехніку, яку в подальшому збройні сили РФ використовують у війні проти України. Дерипаска О.В. є також бенефіціарним власником компанії «Consultrend Enterprises Limited» (частка 75 %). Через володіння вказаними компаніями він має зв'язок із АТ «Арзамаський машинобудівний завод». Зокрема, до ТОВ «Русские машины» входить «Військово - промислова компанія» - великий постачальник озброєння та військової техніки для російських збройних сил, в управлінні якого знаходиться АТ «Арзамаський машинобудівний завод», що випускає бронетранспортери-амфібії БТР-80, «Тигр-М», які використовуються РФ під час агресії проти України.

Крім того, Дерипаска О.В. є кінцевим контролером ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», що здійснювало незаконний видобуток високочистого кварциту, кремнію та інших мінералів у Баницькому родовищі (Сумська область). Видобута продукція транспортувалася до РФ та використовувалася під час виготовлення ракет.

Позивач також стверджує про зв'язок ряду українських компаній як з Дерипаскою О.В., так і з відповідачем-2 - МКПАТ «ОК РУСАЛ», зокрема, - ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Компанія «Алюміній Україна», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Час IT», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», Миколаївський місцевий благодійний фонд «Центр соціальних програм», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», а також зазначає про наявність обґрунтованих підстав вважати, що відповідач-1 продовжує зберігати опосередкований контроль щодо ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр».

Крім того, вказує, що група металургійних підприємств «ОК «Русал», основними видами діяльності якої є видобуток та переробка бокситів та нефелінової руди в глинозем, виробництво первинного алюмінію з глинозему, а також виробництво готової продукції з алюмінію та алюмінієвих сплавів, постачає алюмінієву продукцію російським підприємствам оборонного комплексу, в тому числі сировину виробництва ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», фактичним власником та кінцевим бенефіціаром якого через підконтрольні компанії є Дерипаска О.В.

Отже, через володіння окремими компаніями Дерипаска О.В. також має зв'язок із відповідачем-2 - МКПАТ «ОК РУСАЛ».

Підставами для застосування санкції щодо Дерипаски О.В. у позовній заяві зазначено підпункти «а», «в», «г» пункту 1, підпункт «а» пункту 2 абзацу 4 частини 1 статті 5-1 Закону України «Про санкції». Зокрема, він є пов'язаною і наближеною особою до президента РФ та залучений до одержання вигоди від уряду Росії, підтримує політику країни - агресора шляхом непрямого володіння та контролю над компаніями, які здійснюють діяльність у галузях, що мають стратегічне значення для уряду РФ, зокрема у транспортній та оборонній. Вказане свідчить про свідоме, добровільне сприяння ним збройній агресії проти України та окупації/анексії її території, зокрема, шляхом постачання, зберігання зброї, боеприпасів, військової чи спеціальної техніки, інших засобів та знарядь, що використовуються для цього, а також забезпечення ремонту таких засобів та шляхом фінансування та матеріально - технічного забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій, зокрема шляхом сплати податків, зборів до державного бюджету держави-агресора.

Підставою для застосування санкції щодо МКПАТ «ОК РУСАЛ» зазначено підпункт «б» пункту 2 частини 1 статті 5-1 Закону України «Про санкції», а саме, фінансування діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій, зокрема, шляхом сплати податків, зборів до бюджету РФ, якщо загальна сума таких платежів (окрім митних) за останні

послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент 40 млн. грн. для юридичної особи, визначених за середньозваженим офіційним курсом НБУ за той самий період.

3. Короткий зміст та мотиви рішення суду першої інстанції.

Рішенням Вищого антикорупційного суду від 16.02.2023 р. позовну заяву Міністерства юстиції України задоволено частково, до Дерипаски О.В. та МКПАТ «ОК «РУСАЛ» застосовано санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, та стягнуто в дохід держави активи, перелік яких наведений в п. п. 3-312 резолютивної частини рішення, які належать як безпосередньо особам, відносно яких застосовано санкцію, так і іншим юридичним особам, відносно яких судом встановлено пов'язаність з ними та можливість останніх прямо чи опосередковано (через інших фізичних чи юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження. Оскільки майно, перелік якого наведено в п.п. 27-35, 37-48, 294-296, 290-292, 304-324, 325-345 прохальної частини позову, позивачем зазначено двічі, в цій частині позову судом відмовлено (т. 18 а.с. 151-186).

Рішення суду мотивоване тим, що: 1) адміністративний позов подано до суду в межах строку звернення до суду; 2) відповідач-1 є фізичною особою-нерезидентом, а відповідач-2 є іноземною юридичною особою, відтак, до них можуть бути застосовані санкції, передбачені Законом; 3) позивач звернувся до суду з адміністративним позовом під час дії правового режиму воєнного стану; 4) рішенням РНБО від 12.10.2022 р. «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» стосовно Дерипаски О.В. застосовано санкцію у виді блокування активів. Рішенням РНБО від 19.10.2022 р. «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» санкція у виді блокування активів застосована також до МКПАТ «ОК «РУСАЛ», та наразі зазначені рішення є чинними; 5) Дерипаска О.В., будучи фактичним власником та кінцевим бенефіціарним власником МКПАТ «ОК РУСАЛ» та корпорації «Русские манынь», маючи вплив на діяльність цих підприємств та їх дочірніх компаній, сприяв та продовжує сприяти збройній агресії РФ проти України та окупації її території, зокрема шляхом постачання, надання зброї, боєприпасів, військової чи спеціальної техніки, інших засобів та знарядь здійснення збройної агресії проти України, забезпечення ремонту таких засобів, зокрема шляхом забезпечення потреб оборонно-промислового комплексу РФ. Така його діяльність підпадає під визначення дій, передбачених пп. «а», «в», «г» пункту 1, пп. «а» пункту 2 абзацу 4 частини 1 статті 5-1 Закону; 6) МКПАТ «ОК РУСАЛ» суттєво сприяє завданню істотної шкоди національній безпеці України, шляхом постачання зброї, боєприпасів, вибухових речовин, військової чи спеціальної техніки, інших засобів здійснення збройної агресії проти України, а також шляхом фінансування та матеріально-технічного забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України, сплачуючи податки у відповідному розмірі до бюджету держави-агресора. Вказана діяльність підпадає під визначення дій, передбачених пп. «б» пункту 2 частини 1 статті 5-1 Закону.

З огляду на доведення підстав, передбачених абз. 4 ч. 1 ст. 5-1 Закону, судом першої інстанції стягнуто в дохід держави активи, які опосередковано належать МКПАТ «ОК РУСАЛ», кінцевим бенефіціарним власником якого є Дерипаска О.В., оскільки суд дійшов висновку, що останній може опосередковано вчиняти дії, тотожні праву розпорядження щодо таких активів, зокрема: нерухоме майно АТ «Арзамаський машинобудівний завод», що знаходиться в Автономній Республіці Крим, 100 % статутного капіталу ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», 100 % статутного капіталу ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», 100 % статутного капіталу ТОВ «Компанія «Алюміній України», 100 % статутного капіталу ТОВ «Гуардон України», 100 % статутного капіталу ТОВ «Сервісний центр «Металурґ», 100 % статутного капіталу ТОВ «Час ІТ», 99 % статутного капіталу ТОВ «Охорона МГЗ», 100 % статутного капіталу ТОВ «Центр обліку Миколаїв», 100 % статутного капіталу Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм», 29,5363 % акцій АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат».

Щодо контролю Дерипаски О.В. над ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», судом зазначено, що на момент укладання договорів купівлі-продажу цінних паперів щодо продажу корпоративних прав вказаних підприємств, Дерипаска О.В. опосередковано, через підконтрольну йому компанію «Rasperia Trading Ltd», володів 28,7 % акцій компанії Strabag SE та мав у Наглядовій раді останньої двох з чотирьох членів, делегованих від «Rasperia Trading Ltd», що дозволяло йому вчиняти дії, тотожні праву розпорядження по відношенню до цих активів, зокрема через інших фізичних чи юридичних осіб. Враховуючи, що в Україні Дерипаска О.В. перебував під санкціями з 2017 року, він міг передбачити негативні наслідки для активів, які перебували під його контролем, зокрема і через компанію Strabag SE. Враховуючи досвід відповідача-1 у виведенні активів

з-під санкцій, суд погодився з доводами позивача, що укладені у жовтні 2021 року угоди купівлі-продажу, згідно з якими громадянин Німеччини Флоріан Гут став кінцевим бенефіціарним власником ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», а самі акції перейшли у заставу до української компанії, могли бути засобом виведення активів із-під санкцій, у зв'язку з небезпекою втрати контролю над ними. За висновком суду, Дерипаска О.В. через громадянина України Білоуса А.В. може опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, щодо господарської діяльності ТОВ «Бітунова Україна» та ТОВ «САТ України». З огляду на основні види економічної діяльності ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ТОВ «Бітунова Україна» та ТОВ «САТ України», вказані юридичні особи є пов'язаними між собою циклом виробництва, а їх кінцевим бенефіціаром через підконтрольних фізичних та юридичних осіб є Дерипаска О.В. При цьому, суд зазначив, що хоча саме по собі ухилення від запроваджених спеціальних економічних заходів не є підставою для застосування санкції, однак враховуючи поступове запровадження до відповідача-1 санкційних заходів, вирішальну його участь у прийнятті рішень компанією Strabag SE по відношенню до її активів, сумнівність фінансової спроможності Флоріана Гута для інвестицій у кар'єри, залучення позики для купівлі акцій у компанії, кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин України, введення Флоріана Гута до власників «Самста Лімітед» (Samsta Limited) за три тижні до укладення відповідних угод купівлі-продажу, пов'язаність ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» з іншими підконтрольними відповідачу-1 особами циклом виробництва, наведене дає підстави для висновку, що виведення активів з-під санкцій шляхом документального їх оформлення на іншу особу не нівелює подальшого контролю відповідача-1 над ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр». Тобто, Дерипаска О.В. зберігає можливість опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження, по відношенню до 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та 100% акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр».

Щодо ТОВ «Запоріжжяліфінторг», судом першої інстанції зазначено, що відповідач-1 може вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження, відносно його статутного капіталу, оскільки кінцевий бенефіціарний власник товариства - Аріне Лазару, є афілійованою особою МКПАТ «ОК РУСАЛ» та МКПАТ «Ен+Груп» через компанію «Буганвілія Консалтинг Лтд» (Bouganvillia Consulting Ltd). При цьому, Дерипаска О.В. має вирішальний вплив на діяльність МК ПАТ «Ен+Груп», через яку контролює діяльність «Bouganvillia Consulting Ltd». Відтак, він може опосередковано (через фізичну особу Аріне Лазару та юридичну особу Bouganvillia Consulting Ltd) вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження, щодо корпоративних прав у вигляді 100 % статутного капіталу ТОВ «Запоріжжяліфінторг».

Рішення суду першої інстанції постановлено з окремою думкою судді Мойсака С.М., у якій викладено незгоду з висновком колегії суддів в тій частині, що сукупність доказів позивача є більш переконливою порівняно із сукупністю доказів третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору – ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», та підтверджує стягнення в дохід держави 100 % їх акцій, відносно яких Дерипаска О.В. може прямо чи опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження ними. На думку судді Мойсака С.М., позивач не довів, що Дерипаска О.В. після укладання 22.10.2021 року договорів купівлі-продажу 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» між австрійською компанією Strabag SE та кіпрською компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) (власник – Гут Флоріан), має можливість прямо або опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження цими кар'єрами. Доводи позивача не свідчать, що компанія «Самста Лімітед» (Samsta Limited) або її власник Флоріан Гут є підконтрольними Дерипасці О.В., як на час продажу активів, так і після підписання договору. Переконливих, взаємопов'язаних між собою, достатніх доказів прямого або опосередкованого зв'язку Флоріана Гута або В.Антонова з Дерипаскою О.В. чи підконтрольними йому юридичними особами суду не надано. Висновок про підконтрольність активів Дерипасці О.В. ґрунтується винятково на припущеннях, а не на доказах. За таких обставин, позивачем не доведено, що відповідач-1 може прямо або опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження щодо ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», відтак, 100% їх акцій не підлягають стягненню в дохід держави (т. 18 а.с. 187).

4. Короткий зміст вимог та узагальнені доводи апеляційних скарг.

Адвокат Ващенко В.О. в апеляційній скарзі в інтересах третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» просить скасувати оскаржуване рішення суду повністю у зв'язку з неповідомленням належним чином всіх учасників справи про дату, час та місце її розгляду та ухвалити нове, яким відмовити у задоволенні позову, про

стягнення в дохід держави активів, а саме – 100 % корпоративних прав ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» та активів, зазначених в п.п. 1-24, 47-89, 90-283, 287-297, 312 резолютивної частини рішення. В обґрунтування апеляційної скарги посиляється на те, що суд першої інстанції порушив норми матеріального та процесуального права, визнав встановленими недоведені обставини та зробив висновки, які не відповідають обставинам справи, зокрема: 1) розглянув справу за відсутності учасників справи, не повідомлених належним чином про дату, час та місце її розгляду; 2) не повернув заяву про збільшення позовних вимог, яка є фактично заявою про зміну предмету позову та подана з порушенням процесуального строку; 3) звернув стягнення на активи третьої особи за відсутності умов та підстав, визначених ч. 1 ст. 5-1 Закону, хоча таке стягнення не є необхідним та призводить до вилучення окремих виробничих активів з єдиного цілісного майнового комплексу підприємства; 4) звернув стягнення на 100 % корпоративних прав третьої особи без врахування того, що відповідач-1 опосередковано контролює лише 19,918 % МКПАТ «ОК «РУСАЛ», відтак, стягнення 100 % корпоративних прав третьої особи з посиланням на обставини, які можуть стосуватись відповідача-1, порушує право третьої особи та інших осіб, які не залучені до участі у справі, на мирне володіння майном; 5) застосував санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, з посиланням на недоведені обставини, які начебто мали місце до 24.05.2022 року, чим порушив ст. 58 Конституції України, згідно з якою закон не має зворотної дії у часі; 6) застосував санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, без перевірки законності та обґрунтованості включення відповідачів до відповідних санкційних списків, як умови застосування санкції у вигляді стягнення активів в дохід держави, відтак, треті особи, які зазнають втручання у право власності внаслідок застосування санкцій до відповідачів, не мають ефективного засобу правового захисту; 7) позивач пропустив строк звернення до суду з адміністративним позовом, проте суд в порушення вимог ст. 123 КАС України прийняв його до розгляду та задовольнив; 8) рішення суду обґрунтовано недостовірними, недопустимими та неналежними доказами (т. 26 а.с. 17-45).

В апеляційних скаргах в інтересах третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору - ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Компанія «Алюміній України» та ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів» їх представник адвокат Ващенко В.О. просить скасувати оскаржуване рішення суду повністю у зв'язку з неповідомленням належним чином всіх учасників справи про дату, час та місце розгляду справи та ухвалити нове, яким відмовити у задоволенні позову про стягнення в дохід держави 100 % корпоративних прав ТОВ «Гуардон Україна», 100 % корпоративних прав ТОВ «Компанія «Алюміній України», а також 100 % корпоративних прав ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів» та активів, зазначених в п.п. 25-46 резолютивної частини оскаржуваного рішення. В обґрунтування апеляційних скарг посиляється на аналогічні обставини, що і в апеляційній скарзі, поданій в інтересах ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (т. 26 а.с. 90-117, т. 26 а.с. 147-174, 175-205).

В апеляційній скарзі в інтересах третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг» її представник адвокат Ващенко В.О. просить скасувати оскаржуване рішення суду повністю у зв'язку з неповідомленням належним чином всіх учасників справи про дату, час та місце розгляду справи та ухвалити нове, яким відмовити у задоволенні позову про стягнення в дохід держави 100 % корпоративних прав ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг». В обґрунтування апеляційної скарги посиляється на ті ж обставини, що і в апеляційних скаргах, поданих в інтересах інших юридичних осіб, представником яких він є. Разом з тим, додатково наголошує, що корпоративні права третьої особи не належать відповідачам та не є активами, щодо яких останні можуть вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними. Вважає, що посилання позивача на афілійованість з відповідачем-2 не може бути єдиним та достатнім підтвердженням того, що він може прямо чи опосередковано вчиняти дії щодо розпорядження корпоративними правами третьої особи, відтак, судом неправильно застосовано п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону (т. 26 а.с. 118-146).

В апеляційній скарзі в інтересах третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору ТОВ «Сервісний центр «Металург», поданій від її імені генеральним директором Заричанським О.В., ставиться питання про скасування оскаржуваного рішення повністю у зв'язку з неповідомленням належним чином всіх учасників справи про дату, час та місце її розгляду та ухвалення нового, яким відмовити у задоволенні позову про стягнення в дохід держави активів, а саме 100 % корпоративних прав ТОВ «Сервісний центр «Металург» та активів, зазначених в п.п. 284-286 резолютивної частини оскаржуваного рішення. В обґрунтування апеляційної скарги посиляється на ті ж обставини, що і адвокат Ващенко В.О. у своїх апеляційних скаргах, поданих в інтересах ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Компанія «Алюміній України» та ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів» (т. 35 а.с. 22-77).

В апеляційних скаргах в інтересах третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору ПрАТ «Жезелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» їх представник адвокат

У

Никифоров Д.О. просить скасувати оскаржуване рішення суду в частині, яка стосується задоволення вимог позивача щодо стягнення в дохід держави 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр», 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр», та постановити в цій частині нове рішення, яким відмовити у задоволенні позовних вимог. В обґрунтування апеляційної скарги посилається на те, що суд першої інстанції порушив норми матеріального та процесуального права щодо допустимості та достатності доказів, неправильно застосував закон, який не підлягав застосуванню, порушив ст. 58 Конституції України щодо зворотної дії закону у часі, а також допустив неповне з'ясування обставин, які мають значення для справи. Зокрема, в оскаржуваному рішенні не наведено жодних доказів на обґрунтування пов'язаності відповідачів з громадянином Німеччини Флоріаном Гуттом, компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited), ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр». Натомість, висновки суду про можливу пов'язаність відповідача-1 з вказаними юридичними особами та Флоріаном Гуттом зроблені на підставі газетної статті та припущень, викладених у листуванні між державними органами, які не могли бути враховані судом при ухваленні рішення. При цьому, в матеріалах справи наявні докази, які повністю спростовують вищевказаний висновок суду, однак останнім не взято їх до уваги та не вказано причини їх неврахування. Твердження суду про те, що угода з придбання компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» могла бути засобом виведення активів з-під санкцій, які накладено на відповідача-1, а також про можливість останнього опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження по відношенню до акцій цих підприємств, не відповідають наявним в матеріалах справи доказам. Також, звертає увагу на те, що компанія Strabag SE запропонувала до викупу українські активи - ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» ще в 2020 році. Після чого за участі ряду компаній здійснювався аудит всіх напрямів діяльності кар'єрів, внаслідок чого було виявлено наявність значних боргів. Викуп активів компанії Strabag SE у вигляді ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» був завершений в жовтні 2021 року. При цьому, з липня 2021 року почався процес змін у структурі корпоративного управління кар'єрів, а із завершенням угоди придбання акцій компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) цей процес пришвидшився. Наведене додатково підтверджує зміну реального кінцевого бенефіціарного власника компанії та відсутність будь-яких зв'язків із відповідачем-1. Крім того, за результатом угоди купівлі-продажу акцій у жовтні 2021 року та зміни власника у ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» повністю змінилась структура господарських контрагентів, що в черговий раз свідчить про реальність переходу права власності до групи українських бізнес-партнерів, оскільки ПрАТ «Кривий Ріг Цемент» та ТОВ «ХГУ» як нові постійні контрагенти перебувають у власності компанії Оверін Лімітед (Overin Limited), яка повністю підконтрольна трьом українським бізнес-партнерам, відповідно, новим фактичним власникам зазначених кар'єрів. Крім того, висновок суду про те, що компанія Strabag SE, укладаючи угоди щодо продажу акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», діяла в умовах впливу Дерипаски О.В., з посиланням на те, що останній має важелі впливу в системі корпоративного управління компанії Strabag SE та вчинив дії щодо виведення своїх активів шляхом документального оформлення на інших осіб, є необґрунтованим. Враховуючи, що компанія Strabag SE за організаційно-правовою формою належить до європейських акціонерних товариств, діяльних яких регулюється Статутом європейського товариства, затвердженого Регламентом Ради Європейського Союзу № 2157/2001, а також з огляду на те, що згідно зі ст. 40 вказаного Статуту діяльність компанії контролює саме наглядовий орган, який складається з дев'яти членів, делегування компанією Rasperia Trading Ltd двох членів до Наглядової ради Strabag SE не могло дозволити Дерипасці О.В. вчиняти дії, тотожні праву розпорядження по відношенню до згаданих активів. Більше того, структура управління компанією Strabag SE такої можливості не допускає, оскільки до її Наглядової ради входять як члени, обрані Загальними зборами, так і члени, делеговані від виробничої ради. Крім того, в оскаржуваному рішенні зазначено, що купівля акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) відбулась за рахунок залучення позики від компанії «Financial & Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment», яка повністю належить громадянину України В. Антонову – відомому українському бізнесмену у нафтопереробній галузі, якого пов'язують з викупом активів Курченка С., зокрема Херсонського нафтоперевалочного комплексу. Однак, дана теза суду не стосується предмету розгляду, оскільки жодна із сторін провадження не наводила таких аргументів та не надавала доказів з цього приводу. За твердженням апелянта, суд в порушення вимог законодавства самостійно зібрав та сформував доказову базу, хоча повинен оцінювати лише докази, надані сторонами провадження. Відтак, використання судом на власний розсуд та з власної ініціативи неперевіраних джерел ставить під сумнів неупередженість суду при розгляді даної справи по відношенню до активів вказаних підприємств. Так, власником 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» є компанія «Самста Лімітед» (Samsta Limited), єдиним акціонером та

кінцевим бенефіціарним власником якої є Флоріан Гут. При цьому, станом на момент укладання договорів купівлі-продажу цінних паперів ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» від 22.10.2021 р. з компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) та Європейським АТ «Штрабаг СЕ», та на момент подання апеляційної скарги ані до компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited), ані до Флоріана Гута жодних санкцій не застосовано. Відтак, суд дійшов хибного висновку про те, що Флоріан Гут є підконтрольною особою Дерипаски О.В., оскільки в матеріалах справи немає жодного доказу на підтвердження цієї обставини. Більше того, на день укладання вказаних договорів на Дерипаску О.В. поширювалися санкції у вигляді блокування активів виключно в частині майна, яке перебувало під його безпосереднім впливом. Втім, акції ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» не були та не є майном Дерипаски О.В. Більше того, суд безпідставно здійснив обґрунтування впливу Дерипаски О.В. на австрійську компанію Strabag SE та необґрунтовано поклав в основу свого рішення пов'язаність відповідача-1 з названою компанією, проігнорувавши різницю в змісті попередньої та поточної редакції закону, що є порушенням ст. 58 Конституції України. Окрім цього, звертає увагу на те, що 10.02.2023 року між «Самста Лімітед» (Samsta Limited), в інтересах якої діяло ТОВ «Конкорд Кепітал», та Оверін Лімітед (Overin Limiter) укладено договори купівлі-продажу цінних паперів ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр». Таким чином, відповідач-1 не має жодних ділових стосунків з Оверін Лімітед (Overin Limiter) та не може опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом розпорядженню його активами, відтак відсутні правові підстави для застосування санкцій (т. 27 а.с. 1-250, т. 28 а.с. 1-250, т. 29 а.с. 1-250, т. 30 а.с. 1-81, т. 30 а.с. 82-250, т. 31 а.с. 1-250, т. 32 а.с. 1-250, т. 33 а.с. 1-163).

В апеляційній скарзі в інтересах третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) її представник адвокат Луцький М.І. просить скасувати оскаржуване рішення в частині, яка стосується задоволення вимог позивача щодо стягнення в дохід держави 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр», 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та постановити нове рішення, яким відмовити у задоволенні вимог в цій частині. В обґрунтування апеляційної скарги посилається на ті ж обставини, що й адвокат Никифоров Д.О. в апеляційних скаргах, поданих в інтересах ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» (т. 22 а.с. 129-161, т. 23 а.с. 1-250, т. 24 а.с. 1-250, т. 25 а.с. 1-217).

5. Короткий зміст відзивів Міністерства юстиції України.

В обґрунтування відзиву на апеляційні скарги ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжяліторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург» Міністерством юстиції України зазначено наступне: 1) твердження адвоката Ващенко В.О. про неповідомлення належним чином учасників про дату судових засідань не відповідає матеріалам справи, оскільки судом вжито всі можливі заходи щодо їх повідомлення; 2) доводи апелянтів про пропуск строку звернення до суду з адміністративним позовом є необґрунтованими, оскільки у суб'єкта звернення виникає право на пред'явлення позовних вимог не з моменту підписання Указу Президента України про введення в дію відповідного рішення РНБО, а з моменту встановлення всіх умов для застосування санкцій; 3) безпідставним є твердження апелянтів про те, що суд застосував санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, без перевірки законності включення відповідачів до санкційних списків, оскільки оцінка підстав блокування активів виходить за межі розгляду адміністративної справи; 4) щодо дій відповідачів до та після 24.05.2022 року, на які звертає увагу адвокат Ващенко В.О., судом вірно вказано, що досліджені докази підтверджують, що як до, так і після вказаної дати пов'язані з відповідачами компанії виготовляли зброю, яка використовувалась та продовжує використовуватись у збройній агресії РФ проти України; 5) доводи апеляційних скарг про зміну предмету та підстав позову під час розгляду справи є необґрунтованими, оскільки предмет та обґрунтування позовних вимог були незмінними; 6) апелянти звертають увагу на структуру власності та опосередкований контроль лише через відповідача-1 – Дерипаски О.В., ігноруючи при цьому опосередковане володіння стягнутими в дохід держави активами, власником яких є відповідач-2; 7) безпідставними є доводи апелянтів про те, що листи, довідки державних органів мають лише інформаційний характер та не є доказами, оскільки усі матеріали, надані Міністерством юстиції України до позову, отримано в межах його повноважень (т. 35 а.с. 202-231).

В обґрунтування відзиву на апеляційні скарги ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) Міністерством юстиції України зазначено наступне: 1) твердження апелянтів про відсутність їх пов'язаності з Дерипаскою О.В. не відповідає дійсності, оскільки у 2007 році останній через кіпрську компанію «Rasperia Trading Ltd» став

акціонером компанії Strabag SE, при цьому, членами Наглядової ради останньої від Дерипаска О.В. стали два представники, що надало йому змогу безпосередньо приймати активну участь у спільних проектах Strabag SE, зокрема на території України; 2) 22.10.2021 року Strabag SE та компанія «Самста Лімітед» уклали два договори купівлі-продажу акцій кар'єрів, тобто це відбулося під час дії українських та міжнародних санкційних обмежень, які застосовані до Дерипаски О.В., при цьому останній має непрямий спільний контроль над Strabag SE, оскільки фактично впливає на частину її статутного капіталу через компанію «Rasperia Trading Ltd», відповідно, рішення про продаж акцій кар'єрів приймалося з волі Дерипаски О.В., яку він реалізував через своїх представників у Наглядовій раді; 4) доводи апелянтів щодо справжності укладання угоди про придбання акцій кар'єрів не відповідають дійсності, оскільки всі обставини даної справи свідчать про сприяння в обході санкцій Дерипасці О.В. шляхом придбання об'єктів, які належать підсанкційній особі; 5) твердження третіх осіб про те, що у зв'язку зі складністю угоди та умов продавця – компанії Strabag SE щодо одночасного продажу двох кар'єрів, в процесі погодження умов викупу активів виступив саме Флоріан Гут через компанію «Самста Лімітед», є необґрунтованими, оскільки у наданому представниками електронному листуванні не фігурує ані компанія «Самста Лімітед», ані Флоріан Гут. Більше того, там немає і згадки про умову продавця щодо одночасного продажу двох кар'єрів; 6) матеріали справи спростовують доводи апелянтів про їх необізнаність щодо застосування санкцій до Дерипаски О.В., оскільки згідно з листом-розкриттям від 22.10.2021 р. компанія «Самста Лімітед» знала про застосування до одного з кінцевих бенефіціарних власників продавця Strabag SE – Дерипаски О.В. санкції, внаслідок чого може виникнути блокування активів; 7) твердження апелянтів про те, що кар'єри придбані українськими бізнесменами, не відповідає дійсності; 8) 10.02.2023 року компанія «Самста Лімітед», в інтересах якої діяло ТОВ «Конкорд Кепітал», з одного боку, та компанія Оверін Лімітед (Overin Limited), з іншого, уклали договір купівлі-продажу кар'єрів, а депозитарною установою по цій угоді виступило ТОВ «Новавест», власником якої є Мазепа І.О. Відтак, треті особи спробували продати активи українським власникам, після чого Мазепою І.О. в ЗМІ зроблено гучну заяву про незаконне позбавлення майна українських інвесторів, що є спробою тиску на суд (т. 36 а.с. 1-144, 213-245).

6. Узагальнений виклад позицій учасників апеляційного провадження, а також вжиті судом заходи щодо їх повідомлення про час та місце розгляду справи.

У судовому засіданні представник третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору ТОВ «Компанія «Алюміній Україна», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург» - адвокат Ващенко В.О. підтримав подані ним апеляційні скарги та просив їх задовольнити у повному обсязі. При цьому, не заперечував проти задоволення апеляційних скарг третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жезелівський кар'єр», компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited). Додатково зазначив, що відповідачі не є прямими власниками корпоративних прав третіх осіб, а тому стягнення на 100 % їх корпоративних прав призвело до грубого порушення права власності інших акціонерів, які не пов'язані з відповідачами. Санкція, передбачена п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, застосовується за наявності підстав, які виникли після 24.05.2022 року. У даному випадку такі підстави відсутні, оскільки після вказаної дати ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «Гуардон Україна» та ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» не вчиняли жодних дій, які б створили суттєву загрозу національній безпеці України, та не сприяли вчиненню таких дій іншими особами. Їх виробництво було остаточно зупинено до 31.03.2022 року. Окремо наголосив на відсутності санкційних заходів безпосередньо щодо вказаних юридичних осіб. Стосовно ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», додатково звернув увагу на те, що відповідачі не є прямими власниками його корпоративних прав, оскільки 100 % корпоративних прав належить компанії Bouganvillia Consulting Ltd. Факт включення бенефіціарного власника підприємства Аріне Лазару до списку афілійованих осіб МКПАТ «ОК РУСАЛ» та МКПАТ «ЕН +Груп» жодним чином не свідчить, що відповідачі можуть вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження корпоративними правами ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг». При цьому, Аріне Лазару не є його кінцевим бенефіціарним власником, натомість ним є Мартінус Якобус Жубер. Вважає, що листи та довідки, отримані від правоохоронних та інших органів, не можуть бути доказами у даній справі, оскільки не відомі джерела їх походження. Відомості, отримані позивачем в рамках кримінальних проваджень, також не мають преюдиційного значення для суду при розгляді адміністративної справи, оскільки наразі відсутні вироки, які набрали законної сили. Також, звертає увагу на пропуск позивачем тримісячного строку для звернення до суду з адміністративним позовом.

Представники третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, ПрАТ

«Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) – адвокати Галан М.О., Штокало Т.В., Чуев С.В. та Луцький М.І. підтримали апеляційні скарги, подані в інтересах зазначених підприємств та просили їх задовольнити у повному обсязі. Проти задоволення апеляційних скарг третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжялюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург» не заперечували. Додатково зазначили, що власником 100% акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» є компанія «Самста Лімітед» (Samsta Limited), кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин Німеччини Флоріан Гут. Документи, надані позивачем, не містять жодних доказів пов'язаності відповідача-1 з Флоріаном Гутом та компанією «Самста Лімітед». Єдиним доказом на підтвердження їх пов'язаності, на який посилається суд у оскаржуваному рішенні, є стаття, розміщена на ресурсі «Українська правда», однак представлена у ній інформація не відповідає дійсності. Окремо звернули увагу на хронологію подій та сам процес укладення договорів купівлі-продажу акцій кар'єрів компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited). Вважають, що електронне листування компанії ТОВ «Конкорд Кепітал» до компанії KPMG щодо первинної пропозиції з купівлі кар'єрів та пропозиції компанії Оверін Лімітед (Overin Limited) щодо купівлі акцій, а також перші проекти Типової угоди та транзакційної документації для обговорення підтверджують реальність переходу права власності на кар'єри до групи українських бізнес-партнерів. Висновок суду про вплив Дерипаски О.В. на членів Наглядової ради Strabag SE шляхом делегування до її складу компанією «Rasperia Trading Ltd» двох членів також не відповідає дійсності, оскільки до компетенції Наглядової ради не входить прийняття рішення щодо господарської діяльності компанії. Натомість, таким повноваженням наділена лише Рада директорів Strabag SE, при цьому, якщо грошовий поріг угоди перевищує визначену Статутом компанії суму договору, то рішення приймається лише Загальними зборами. Крім того, жоден із членів компанії «Rasperia Trading Ltd» ніколи не був головою Наглядової ради Strabag SE, що спростовує висновок суду про вплив Дерипаски О.В. на прийняття нею рішень.

Представники Міністерства юстиції України – Сербін І.І., Ільченко К.А., Коцюбок І.В., Симоненко Т.В. заперечили проти задоволення апеляційних скарг третіх осіб та просили залишити рішення суду першої інстанції без змін. Представник Сербін І.І. додатково зазначила про необґрунтованість доводів апеляційних скарг з підстав, викладених у письмових відзивах. Твердження представника Ващенко В.О. про пропуск строку звернення до суду з позовом не заслуговує на увагу, оскільки у суб'єкта звернення виникає право на пред'явлення позовних вимог не з моменту винесення Указу Президента України про введення в дію відповідного рішення РНБО, а з моменту встановлення всіх умов для застосування санкцій. Щодо доводів апеляційної скарги про зміну позивачем предмету та підстав позову під час розгляду справи, зауважила, що обґрунтування позовних вимог залишалось незмінним, а тому мова йде не про зміну предмету та підстав позову, а про збільшення позовних вимог, що не суперечить КАС України. Щодо дій відповідачів до та після 24.05.2022 року, на які звертає увагу представник Ващенко В.О., зазначила, що досліджені в суді першої інстанції докази свідчать, що як до 24.05.2022 року, так і після цієї дати пов'язані з відповідачами компанії виготовляли зброю, яка використовувалась і використовується у збройній агресії РФ проти України. В апеляційних скаргах ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» вказує на відсутність їх пов'язаності з Дерипаскою О.В., однак вважає, що таке твердження не відповідає дійсності. У 2007 році Дерипаска О.В. через кіпрську компанію Rasperia Trading Ltd став акціонером австрійського будівельного концерну Strabag SE. У цьому ж році компанія Rasperia Trading Ltd придбала акції компанії Strabag SE, членами Наглядової ради якої від компанії Дерипаски О.В. стали два представники. Тобто, акції кар'єрів придбані Strabag SE саме в той час, коли серед її акціонерів з'явився Дерипаска О.В. При цьому, 20.05.2019 року Дерипаска О.В. скористався механізмом редоміциляції і змінив юрисдикцію компанії Rasperia Trading Ltd, оскільки її переєстровано з Кіпру до м. Калінінград, РФ. За даними з відкритих джерел, компанія Rasperia Trading Ltd входить в групу компаній Дерипаски О.В. «Базовий елемент». Так, 06.04.2018 року Дерипаска О.В. та його холдинг «Базовий елемент» потрапили до списку санкцій США. Фігурантам цього списку були заборонені будь-які ділові зв'язки не лише з американськими громадянами та компаніями, а й з будь-якими іншими. Однак, 22.10.2022 року між компанією Strabag SE та кіпрською компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) укладено два договори купівлі-продажу 100% акцій двох кар'єрів. Дерипаска О.В. має непрямий контроль над Strabag SE, оскільки він фактично впливає на частину її статутного капіталу через компанію «Rasperia Trading Ltd», відповідно, рішення про продаж акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» приймалось з його волі, яку він реалізовував через своїх представників у Наглядовій Раді. Також зазначила, що договір від імені компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) підписано не Флоріаном Гутом, а Костюком А.М., який

водночас є довіреною особою компанії F.I.E.H. При цьому, вказана угода відбувалась за участі ТОВ «Конкорд Кепітал», яке діяло в інтересах компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited). Під час підписання договорів про відчуження акцій кар'єрів компанія Strabag SE повідомила компанію «Самста Лімітед» (Samsta Limited) про те, що до одного з кінцевих бенефіціарних власників компанії, а саме Дерипаски О.В., застосовано санкції згідно з рішеннями РНБО України. Також продавець повідомив, що у зв'язку із застосуванням санкцій є ризики у вигляді наслідків, що можуть виникнути відповідно до вимог чинного законодавства України. Отже, як продавець - компанія Strabag SE, так і покупець - компанія «Самста Лімітед» (Samsta Limited) були добре обізнані про наявність санкцій щодо Дерипаски О.В., а також і про ризики у вигляді наслідків. За таких обставин, позивач вважає, що вчинені правочини купівлі-продажу акцій зазначених кар'єрів є способом обходу санкцій, що були застосовані до Дерипаски О.В., а тому є нікчемними.

Відповідач 1 - Дерипаска О.В. та відповідач 2 - МКПАТ «ОК «РУСАЛ», а також треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – АТ «Арзамаський машинобудівний завод», ТОВ «Час ІТ», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм» під час апеляційного розгляду в жодне судове засідання своїх представників не направили, про причини неявки суд не повідомили, правом на подання відзиву та письмових заперечень на вищевказані апеляційні скарги не скористались.

Відповідно до ст. 283-1 КАС України, про розгляд апеляційної скарги сторони повідомляються в порядку, передбаченому ст. 268 цього Кодексу. Неявка в судове засідання учасників справи та їх представників, повідомлених про дату, час та місце судового засідання, не перешкоджає розгляду апеляційної скарги та не може бути підставою для зупинення строків її розгляду, відкладення засідання на інший час чи дату або оголошення перерви в судовому засіданні.

Таким чином, умовою для розгляду апеляційної скарги за відсутності учасників, які не з'явилися у судове засідання, є їх належне повідомлення про дату, час та місце проведення судового засідання.

Так, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує право на справедливий і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом. Ключовими принципами цієї статті є верховенство права та належне здійснення правосуддя. Ці принципи також є основоположними елементами права на справедливий суд.

Одним із найголовніших аспектів забезпечення права на справедливий суд, що гарантується Конвенцією, є належне повідомлення учасників провадження про розгляд справи, оскільки неналежне повідомлення особи може призвести не тільки до порушення її права на справедливий суд, а й до чималих збитків для держави у подальшому.

ЄСПЛ визнає порушенням права на справедливий суд судовий розгляд без повідомлення особи за її відомим місцем проживання (рішення у справі «Schmidt v. Latvia» від 27.04.2017 р.).

У справі «Надточій проти України» (заява № 7460/03) ЄСПЛ зазначив, що принцип рівності сторін – один із складників ширшої концепції справедливого судового розгляду, який передбачає, що кожна сторона повинна мати розумну можливість представляти свою сторону в умовах, які не ставлять її в суттєво менш сприятливе становище у порівнянні з опонентом.

Відтак, дотримання процесуального механізму належного повідомлення учасників справи є необхідною і важливою умовою для забезпечення та реалізації завдань та принципів правосуддя.

Відповідно до положень ст. 268 КАС України, яка визначає особливості повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду окремих категорій термінових адміністративних справ, в тому числі і справ про застосування санкцій, передбачених ст. 283-1 КАС України, про дату, час і місце розгляду справи суд негайно повідомляє відповідача та інших учасників шляхом направлення тексту повістки на офіційну електронну адресу, а за її відсутності – кур'єром або за відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв'язку. Учасник справи вважається повідомленим належним чином про дату, час та місце її розгляду з моменту направлення такого повідомлення працівником суду, про що останній робить відмітку у матеріалах справи, та (або) з моменту оприлюднення судом на веб-порталі судової влади України відповідної ухвали про відкриття провадження у справі, дату, час та місце судового розгляду. Неприбуття у судове засідання учасника, повідомленого відповідно до положень цієї статті, не перешкоджає розгляду справи у судах першої та апеляційної інстанцій.

Зважаючи на те, що внаслідок військової агресії РФ проти України та окупації частини території України АТ «Укрпошта» оголосила про припинення співпраці з поштою Росії, а місцем проживання та місцезнаходженням відповідачів та третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – АТ «Арзамаський машинобудівний завод» та компанії «Самста Лімітед» (Samsta

Limited) є територія РФ та Республіка Кіпр, відповідно, а також з огляду на відсутність в матеріалах справи інформації про електронні адреси окремих третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, ухвали про відкриття апеляційного провадження та призначення справи до розгляду, а також судові повістки на поштові адреси відповідачів та третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, не надсилалися. Натомість, про рух адміністративної справи в суді апеляційної інстанції вони повідомлялися у спосіб, передбачений ч. 1, ч. 2 ст. 268 КАС України, а саме шляхом:

- опублікування на веб-сторінці Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду на веб-порталі «Судова влада України» ухвали про відкриття провадження у справі від 13.03.2023 р. за апеляційними скаргами третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ТОВ «Сервісний центр «Металург» (https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/AP%20VAKS/ADMIN_JUD/991-4151-23-240523.pdf). В ухвалі, серед іншого, учасникам провадження роз'яснено право подати відзив та заперечення на апеляційну скаргу, надіслано пам'ятку про права та обов'язки, а також копії апеляційних скарг;

- опублікування на веб-сторінці Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду на веб-порталі «Судова влада України» ухвали від 17.03.2023 р. про залучення компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) до участі у справі у якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача, та відкриття апеляційного провадження за її апеляційною скаргою на оскаржуване рішення Вищого антикорупційного суду (https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/AP%20VAKS/ADMIN_JUD/991_265_23_vidkryttya.pdf);

- опублікування на веб-сторінці Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду на веб-порталі «Судова влада України» ухвали про призначення апеляційного розгляду від 17.03.2023 р. за апеляційними скаргами третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору: ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ТОВ «Сервісний центр «Металург», компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) (https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/AP%20VAKS/ADMIN_JUD/991_265_23_pryznachennya_170323.pdf);

- опублікування повісток про виклик в судові засідання відповідачів – Дерипаски О.В. та МКПАТ «ОК «РУСАЛ», а також третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ТОВ «Сервісний центр «Металург», компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited), Миколаївського благодійного фонду «Центр соціальних програм», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «ЧАС ІТ», АТ «Арзамаський машинобудівний завод» (https://hcac.court.gov.ua/hcac/info_sud/anouns/1397150/, https://hcac.court.gov.ua/hcac/info_sud/anouns/1400880/, https://hcac.court.gov.ua/hcac/info_sud/anouns/1409113/, https://hcac.court.gov.ua/hcac/info_sud/anouns/1426157/, https://hcac.court.gov.ua/hcac/info_sud/anouns/1433752/).

Крім того, Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду копії зазначених ухвал про відкриття апеляційного провадження та про призначення апеляційних скарг до розгляду, а також судові повістки надіслано на відомі електронні адреси учасників справи, зокрема: відповідачу-2 - МКПАТ «ОК РУСАЛ»: за адресою (т. 35 а.с. 174-175, 182, т. 36 а.с. 192-196, т. 39 а.с. 68-69), третій особі, яка не заявляє самостійних вимог - АТ «Арзамаський машинобудівний завод»: за адресою (т. 35 а.с. 180-181, т. 36 а.с. 198, т. 39 а.с. 70, 75, 129, 152-153, 180, 182, 219).

При цьому, Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду копії зазначених ухвал про відкриття апеляційного провадження та призначення судового розгляду, а також судові повістки надіслано за відомими суду поштовими адресами третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, зокрема: ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ТОВ «Сервісний центр «Металург», Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «ЧАС ІТ» (т. 35 а.с. 171, т. 36 а.с. 163-164, 167-168, 177-191).

Відповідно до повідомлень про вручення поштових відправлень копії вищевказаних ухвал,

У

апеляційні скарги та судові повістки отримані ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжяалюмінторг», ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «ЧАС ІТ» (т. 36 а.с. 208-211, т. 38 а.с. 187-190, 204-217, 227-234, т. 39 а.с. 77-84).

При цьому, згідно з повідомленнями у поштових відправленнях, копії вищевказаних ухвал, апеляційні скарги та судові повістки, адресовані Миколаївському благодійному фонду «Центр соціальних програм», повернулись до суду без вручення, з відміткою АТ «Укрпошта» «у зв'язку із закінченням терміну зберігання» (т. 39 а.с. 78, 85-88). 15.05.2023 року судом повторно надіслано на адресу вказаної юридичної особи всі процесуальні документи та повістки (т. 39 а.с. 92).

З огляду на викладене, у даній справі судом вжито всіх необхідних та можливих заходів щодо належного повідомлення учасників справи про дату, час та місце апеляційного розгляду, а відтак колегія суддів дійшла висновку про можливість розгляду вищевказаних апеляційних скарг за відсутності відповідачів – Дерипаски О.В. та МКПАТ «ОК «РУСАЛ», а також третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – АТ «Арзамаський машинобудівний завод», Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «ЧАС ІТ».

7. Строк розгляду адміністративної справи.

Згідно з абз. 2 ч. 8 ст. 283-1 КАС України, розгляд апеляційної скарги на рішення Вищого антикорупційного суду про застосування санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції», здійснюється Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду протягом п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги до суду.

Як вбачається з матеріалів справи, 21.02.2023 року на розгляд до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду надійшли апеляційні скарги адвоката Ващенко В.О. в інтересах третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжяалюмінторг», адвоката Никифорова Д.О. в інтересах третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», адвоката Луцького М.І. в інтересах компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited).

Крім того, 28.02.2023 року на розгляд до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду також надійшла апеляційна скарга третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Сервісний центр «Металург».

З урахуванням вимог абз. 2 ч. 8 ст. 283-1 та ч. 5 ст. 270 КАС України, апеляційні скарги мали би бути розглянуті до 26.02.2023 року та відповідно 05.03.2023 року.

При цьому, апеляційний розгляд здійснено у судових засіданнях 24.03.2023 року, 12.04.2023 року, 17.05.2023 року, 18.05.2023 року, 22.05.2023 року, 06.06.2023 року та 16.06.2023 року – тобто, поза межами строку, визначеного ч. 8 ст. 283-1 КАС України.

У цьому контексті колегія суддів звертає увагу на те, що згідно із ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

З урахуванням практики ЄСПЛ, критеріями розумних строків є: правова та фактична складність справи, поведінка заявника, а також інших осіб, які беруть участь у справі, інших учасників процесу, поведінка органів державної влади (насамперед суду), характер процесу та його значення для заявника (справи «Федіна проти України» від 02.09.2010 р., «Смірнова проти України» від 08.01.2005 р., «Матіка проти Румунії» від 02.11.2006 р. та інші).

З аналізу практики ЄСПЛ щодо тлумачення положення «розумний строк» вбачається, що строк який можна визначити розумним не може бути однаковим для всіх справ і було би неприродно встановлювати один строк у конкретному цифровому виразі для усіх випадків. Таким чином, у кожній справі виникає проблема оцінки розумності строку, яка залежить від певних критеріїв, вироблених практикою ЄСПЛ: складність справи, поведінка заявника, поведінка державних органів, значущість питання для заявника.

Розумним, зокрема, вважається строк, що є об'єктивно необхідним для виконання процесуальних дій, прийняття процесуальних рішень та розгляду і вирішення справи з метою

забезпечення своєчасного (без невинуватених зволікань) судового захисту.

За змістом ст. 119 КАС України суд має встановлювати розумні строки для вчинення процесуальних дій. Строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню адміністративного судочинства.

Під час розгляду вищенаведених апеляційних скарг у даній адміністративній справі суд зі свого боку не допустив несвоєчасне призначення справи до розгляду, безпідставне відкладення розгляду справи чи оголошення перерви, призначення невинуватено тривалих перерв під час розгляду справи. Водночас, відступ від законодавчо встановленого п'ятиденного строку обумовлений об'єктивними факторами, які пов'язані з:

- надходженням значної кількості апеляційних скарг третіх осіб, що не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору (загалом 9 апеляційних скарг), які в подальшому ухвалами суду залишені без руху з наданням строку для усунення недоліків;

- невиконанням вимог ухвал про залишення апеляційних скарг без руху, з поданням представниками клопотань про продовження строку для усунення недоліків поданих ними апеляційних скарг, внаслідок чого відповідними ухвалами строк для усунення недоліків апеляційних скарг продовжено;

- надходженням апеляційної скарги компанії, яка не була залучена до розгляду в суді першої інстанції, яку ухвалою апеляційного суду залучено до участі у справі у якості третьої особи без самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідачів та відкрито апеляційне провадження за її апеляційною скаргою на вищезазначене рішення суду;

- надходженням апеляційної скарги відповідача-2 – МКПАТ «ОК «РУСАЛ», яку ухвалою суду залишено без руху з наданням строку для усунення недоліків, та подальшим поверненням її особі, яка її подала, у зв'язку з невиконанням вимог, викладених в ухвалі суду про залишення апеляційної скарги без руху;

- значною кількістю учасників справи (загальна кількість учасників справи 18 осіб, які перебувають на території України, РФ та Республіки Кіпр), а також необхідністю вжиття заходів щодо їх належного повідомлення про дату, час та місце судових засідань, з наданням часу для подання відзиву та заперечень на апеляційні скарги;

- складністю справи, що пов'язано із необхідністю встановлення окремих фактичних обставин, які мають суттєве значення для прийняття рішення у справі, водночас потребують опрацювання значного обсягу документів;

- кількістю матеріалів, які мав дослідити суд. Так, справа надійшла до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у 18-ти томах (по 250-300 арк. у кожному). При цьому, під час апеляційного розгляду учасниками на обґрунтування своїх позицій долучено додаткові матеріали, більша частина яких досліджувалася судом апеляційної інстанції. З огляду на це, на момент постановлення рішення апеляційним судом обсяг матеріалів справи склав 39 томів письмових доказів, а також електронні докази на оптичних носіях;

- кількістю і природою активів, які судом першої інстанції стягнуто у дохід держави (312 об'єктів рухомого і нерухомого майна, належного чотирьом юридичним особам, а також корпоративні права і грошові кошти);

- обмеженістю робочого часу та наявністю на розгляді колеги суддів значної кількості інших судових справ, зокрема, кримінальних проваджень та матеріалів слідчих суддів;

- часу для ознайомлення учасників справи з доводами апеляційних скарг, додатково долученими доказами та додатковими поясненнями;

- значенням питання, порушеного в апеляційних скаргах, для осіб, якими вони подані.

З огляду на вищевикладене, колегія суддів вважає, що законодавчо визначений п'ятиденний строк для апеляційного розгляду такої категорії справи не зміг би забезпечити повноту і об'єктивність судового розгляду, повноцінну змагальність (можливість знати і коментувати всі докази, подані для впливу на рішення суду, мати достатній час для ознайомлення з доказами, можливість надавати докази тощо). Відтак, незважаючи на вихід суду за межі визначеного законом процесуального строку для розгляду адміністративної справи, її розгляд відбувся в розумний строк із забезпеченням прав учасників процесу та з'ясування всіх обставин справи.

8. Мотиви суду.

8.1. Стандарти доказування та межі перегляду судом апеляційної інстанції.

Завданням Вищого антикорупційного суду є здійснення правосуддя, у тому числі, у справах про застосування санкцій, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції».

адміністративного судочинства.

Апеляційний розгляд як стадію судового розгляду врегульовано ст.ст. 306-326 КАС України. Особливості провадження у справах про застосування санкцій визначено ст. 283-1 КАС України.

З урахуванням положень ч. 1 ст. 308, ч. 8 ст. 283-1 КАС України, Апеляційна палата Вишого антикорупційного суду переглядає справу за наявними в ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та /або відзиві на неї.

Докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього.

Суд апеляційної інстанції не може розглядати позовні вимоги та підстави позову, які не були заявлені в суді першої інстанції.

У відповідності до ч. 6 ст. 283-1 КАС України, у справах про стягнення санкцій суд ухвалює рішення на користь тієї сторони, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно із сукупністю доказів іншої сторони.

Крім того, за загальним правилом, розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюються на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (ч. 1 ст. 9 КАС України). Кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 78 КАС України. Якщо учасник справи без поважних причин не надасть докази на пропозицію суду для підтвердження обставин, на які він посилається, суд вирішує справу на підставі наявних доказів (ч. 1, ч. 6 ст. 77 КАС України).

Отже, в адміністративному судочинстві застосовується принцип змагальності сторін, свободи у наданні ними своїх доказів та доведенні їх переконливості перед судом. Суд же, використовуючи принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі, вживає для цього всіх необхідних заходів, та, зокрема, в санкційних справах, розгляд яких врегульовано спеціальною нормою (ст. 283-1 КАС України), ухвалює рішення на користь тієї сторони, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно із сукупністю доказів іншої сторони.

Тобто, при розгляді таких справ застосовується стандарт доказування «переваги більш вагомих доказів» (preponderance of the evidence) або так званий баланс імовірностей (balance of probabilities). Тягар доведення факту вважається виконаним, якщо на підставі поданих доказів можна зробити висновок, що факт швидше мав місце, ніж ні. Такий підхід при оцінці доказів становить процесуальну особливість інституту застосування санкції у вигляді стягнення активів в дохід держави.

Принцип змагальності забезпечує повноту дослідження обставин справи та передбачає покладання тягаря доказування на сторони, однак не передбачає обов'язку суду вважати доведеною та встановленою обставину, про яку сторона стверджує. Така обставина підлягає доказуванню таким чином, аби задовольнити, як правило, стандарт переваги більш вагомих доказів, тобто коли висновок про існування стверджуваної обставини з урахуванням поданих доказів видається більш вірогідним, ніж протилежний (постанова КАС ВС від 07.12.2022 р. у справі № 200/6156/20, постанови КС ВС від 24.03.2021 р. у справі № 320/4186/18 та від 08.06.2022 р. у справі № 757/18772/19-ц, постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.03.2020 р. у справі № 129/1033/13-ц).

Отже, використаний в національній системі термін «більша переконливість доказів» означає, що існують розумні підстави вважати, що факт скоріше має місце. При цьому, зазначений стандарт доказування підкреслює необхідність співставлення судом доказів, які надають позивач та відповідач. Тобто необхідно не просто надати достатньо доказів для підтвердження певної обставини, а надати саме ту їх кількість, яка зможе переважити доводи протилежної сторони судового процесу.

Доказування зв'язку підсанкційної особи з активом (ствердження чи заперечення опосередкованого контролю його через третіх осіб) у кінцевому рахунку може зводитись не тільки до надання кожною з протилежних сторін своєї сукупності доказів на підтвердження власної позиції, які суд має зважити і визначити ту сторону, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно з сукупністю доказів іншої сторони, але й до співставлення версій сторін, пояснення ними фактів, встановлених на підставі загальної сукупності доказів, наданих суду. Вирішення судом питання «переваги більш вагомих доказів» або «балансу імовірностей» в такому випадку може трансформуватися у питання: яка з протилежних версій сторін видається більш переконливою і такою, що заслуговує на довіру.

Такий підхід відповідає положенням ст. ст. 75, 76, 90 та ч. 6 ст. 283-1 КАС України.

Згідно з ч. 1 ст. 308 КАС України, суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

З урахуванням особливостей доказування у справах про застосування санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, колегія суддів дійшла висновку, що судом першої інстанції вищенаведені вимоги законодавства дотримано не у повній мірі.

8.2. Щодо доводів апеляційних скарг про недотримання строків звернення до суду із позовною заявою.

Надаючи оцінку доводам апеляційних скарг представника третіх осіб адвоката Ващенко В.О. щодо пропуску позивачем строку звернення до суду з адміністративним позовом, колегія суддів виходить з наступного.

Відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 122 КАС України, для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень встановлюється тримісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня виникнення підстав, що дають суб'єкту владних повноважень право на пред'явлення визначених законом вимог. Цим Кодексом та іншими законами можуть також встановлюватися інші строки для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень.

З матеріалів справи вбачається, що рішенням РНБО від 12.10.2022 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» до Дерипаски О.В. застосована санкція у вигляді блокування активів строком на 10 років, яка полягає у тимчасовому позбавленні права користуватися та розпоряджатися активами, що належать фізичній та юридичній особі, а також активами, щодо яких така особа може прямо або опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом права розпорядження ними. Це рішення РНБО введено в дію Указом Президента України № 694/2022 від 12.10.2022 р. (т. 1 а.с. 86-89).

Крім того, рішенням РНБО від 19.10.2022 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» санкція у вигляді блокування активів строком на 10 років застосована також до МКПАТ «ОК РУСАЛ». Це рішення РНБО введено в дію Указом Президента України № 726/2022 від 19.10.2022 р. (т. 1 а.с. 90-99).

Як зазначено безпосередньо у вказаних Указах Президента, вони набирають чинності з дня їх опублікування.

Указом Президента України «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності» № 503/97 від 10.06.1997 р. визначено, що Закони України, інші акти Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України не пізніше як у п'ятнадцятиденний строк після їх прийняття у встановленому порядку і підписання підлягають оприлюдненню державною мовою в офіційних друкованих виданнях.

Зокрема, офіційними друкованими виданнями для оприлюднення актів Президента України є: «Офіційний вісник України», газета «Урядовий кур'єр», інформаційний бюлетень «Офіційний вісник Президента України».

Нормативно-правові акти можуть бути опубліковані в інших друкованих виданнях лише після їх офіційного оприлюднення. При цьому, нормативно-правові акти, опубліковані в інших друкованих виданнях, мають інформаційний характер і не можуть бути використані для офіційного застосування.

Згідно з інформацією, яка міститься на офіційному веб-сайті Верховної Ради України, Указ Президента України № 694/2022 від 12.10.2022 р. про введення в дію рішення РНБО від 12.10.2022 р. «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» набрав чинності 14.10.2022 року з моменту його опублікування у виданні № 221 «Урядовий кур'єр» від 14.10.2022 р. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/694/2022>).

Що стосується Указу Президента України № 726/2022 від 19.10.2022 р. про введення в дію рішення РНБО «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» від 19.10.2022 р., то він набрав чинності лише 25.10.2022 року, з моменту його опублікування у виданні № 228/1/ «Урядовий кур'єр» від 25.10.2022 р. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/726/2022>).

Отже, за загальним правилом, визначеним ч. 2 ст. 122 КАС України, перебіг строку на звернення до суду з адміністративним позовом обчислюється протягом трьох місяців з дня набрання чинності вищевказаними Указами Президента, якими відповідні рішення РНБО введено в дію. Таким чином, у даному випадку цей строк починає свій перебіг з 14.10.2022 року та 25.10.2022 року, та спливає 14.01.2023 року та 25.01.2023 року, відповідно.

Водночас, адміністративний позов до Вищого антикорупційного суду подано Міністерством юстиції України 13.01.2023 року (т. 1 а.с. 1), що підтверджується відбитком штампів реєстрації відносно

кореспонденції Вищого антикорупційного суду – тобто, в межах визначеного ст. 122 КАС України загального строку звернення до суду суб’єкта владних повноважень.

Відтак, встановивши, що позов подано Міністерством юстиції України в межах загального строку звернення до суду, визначеного КАС України, колегія суддів відхиляє відповідні доводи апелянтів як необґрунтовані, та водночас не вдається до оцінки доводів позивача про те, що право на пред’явлення позовних вимог про застосування санкцій виникає у суб’єкта звернення не з моменту підписання Указу Президента України про введення в дію відповідного рішення РНБО, а з моменту встановлення всіх умов для застосування санкцій.

8.3. *Щодо доводів апеляційних скарг про неналежне повідомлення учасників справи про розгляд справи.*

У Розділі 5 «Позиції учасників справи» мотивувальної частини оскаржуваного рішення суду першої інстанції зазначив, що у справі вжито всіх можливих заходів щодо належного повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду справи, відтак, дійшов висновку про можливість розгляду справи без участі відповідачів та третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, зокрема: АТ «Арзамаський машинобудівний завод», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Час ІТ», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм».

Натомість, адвокат Ващенко В.О. в апеляційних скаргах, поданих в інтересах третіх осіб без самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар’єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжялюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург», наголошує, що суд розглянув справу за відсутності учасників справи, які не були повідомлені належним чином про дати судових засідань, що у відповідності до ч. 3 ст. 317 КАС України є підставою для скасування судового рішення.

З такими доводами апеляційних скарг колегія суддів не погоджується з огляду на таке.

Відповідно до ст. 268 КАС України, яка визначає особливості повідомлення учасників про дату, час та місце розгляду окремих категорій адміністративних справ, у справах, визначених зокрема ст. 283-1 цього Кодексу, суд негайно повідомляє відповідача та інших учасників справи щодо подання позовної заяви та про дату, час і місце розгляду справи шляхом направлення тексту повістки на офіційну електронну адресу, а за її відсутності - кур’єром або за відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв’язку.

При цьому, учасник справи вважається повідомленим належним чином про дату, час та місце розгляду справи з моменту направлення такого повідомлення працівником суду, про що останній робить відмітку у матеріалах справи, та (або) з моменту оприлюднення судом на веб-порталі судової влади України відповідної ухвали про відкриття провадження у справі, дату, час та місце судового розгляду.

На виконання вказаних положень закону судом першої інстанції вжито всіх можливих заходів щодо належного повідомлення учасників справи про дату, час та місце її розгляду, зокрема: 1) на веб-сторінці Вищого антикорупційного суду опубліковано ухвалу про відкриття провадження у справі, а також повістки про виклик в усі призначені судові засідання; 2) ухвалу про відкриття провадження та судові повістки надіслано на відомі електронні адреси МКПАТ «ОК РУСАЛ» та АТ «Арзамаський машинобудівний завод»; 3) ухвалу про відкриття провадження та судові повістки також надіслано на поштові адреси третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог, зокрема: ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Час ІТ», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм».

Крім того, суд першої інстанції зазначив, що про належне повідомлення ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Час ІТ», ТОВ «Охорона МГЗ», ТОВ «Центр обліку Миколаїв», Миколаївський благодійний фонд «Центр соціальних програм» свідчить також та обставина, що у судових засіданнях брав участь представник ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» - адвокат Ващенко В.О., які з огляду на структуру власності пов’язані між собою.

Втім, адвокат Ващенко В.О., посилаючись на положення ст. ст. 124, 129, 130 КАС України, стверджує, що вищевказаний спосіб повідомлення судом першої інстанції про дату, час та місце розгляду справи не є належним у розумінні Глави 7 КАС України.

Такі твердження не відповідають вимогам закону, оскільки здійснення провадження у справах про застосування санкцій регулюється ст. 283-1 КАС України «Особливості провадження у справах

про застосування санкцій». Як вже зазначалося вище, у справах даної категорії застосовуються положення ст. 268 КАС України щодо особливостей повідомлення учасників про дату, час та місце розгляду окремих категорій адміністративних справ, які дотримано судом першої інстанції у повному обсязі.

Отже, колегія суддів зазначає, що вжиті судом першої інстанції заходи відповідають вимогам КАС України та є достатніми для переконання у належному повідомленні учасників справи та інших заінтересованих осіб, а тому відхиляє доводи апеляційних скарг в цій частині.

8.4. Щодо доводів апеляційних скарг про необґрунтоване прийняття судом заяви про збільшення позовних вимог.

Відповідно до ч. 1 ст. 47 КАС України, позивач має право змінити предмет або підстави позову, збільшити або зменшити розмір позовних вимог шляхом подання письмової заяви до закінчення підготовчого засідання або не пізніше ніж за п'ять днів до першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження.

Згідно з матеріалами справи, 19.01.2023 року позивачем подано заяву про збільшення позовних вимог, в якій, окрім зазначеного у позові переліку майна, додатково вказано про стягнення грошових коштів в сумі 32 233 588,41 грн., які знаходяться на балансі Казначейства на ім'я Державної митної служби України на відкритому депозитному рахунку та обліковуються за ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (т. 16 а.с. 1-44).

Судом першої інстанції вищевказану заяву прийнято до розгляду, та задоволено її вимоги в повному обсязі.

При цьому, представник третіх осіб Ващенко В.О. в апеляційних скаргах, посилаючись на положення ч. 1 ст. 47 КАС України та постанову Великої Палати Верховного Суду від 25.06.2019 р., стверджує, що суд першої інстанції повинен був повернути позивачу заяву про збільшення позовних вимог, оскільки вона подана з порушенням встановленого строку та за своєю суттю є заявою про зміну предмета позову, а не заявою про збільшення позовних вимог.

Колегія суддів відхиляє такі доводи апеляційних скарг.

Так, згідно зі ст. 12 КАС України, адміністративне судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку позовного провадження (загального або спрощеного). Спрощене позовне провадження призначене для розгляду справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи. Загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

За правилами спрощеного позовного провадження розглядаються справи незначної складності (ч. 1 ст. 257 КАС України), зокрема може бути розглянута будь-яка справа, віднесена до юрисдикції адміністративного суду, за винятком справ, зазначених у ч. 4 ст. 257 КАС України (ч. 2 ст. 257 КАС України).

При вирішенні питання про розгляд справи за правилами спрощеного або загального позовного провадження суд враховує значення справи для сторін, обраний позивачем спосіб захисту, категорію та складність справи, обсяг та характер доказів, в тому числі чи потрібно у справі призначити експертизу, викликати свідків тощо, кількість сторін та інших учасників справи, чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес, думку сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Натомість, особливості розгляду справ про застосування санкцій чітко врегульовані нормами КАС України та спеціального Закону України «Про санкції». Жодними положеннями вказаних нормативно-правових актів не визначено, що адміністративні справи про застосування санкцій розглядаються Вищим антикорупційним судом за правилами спрощеного позовного провадження.

Відтак, доводи апелянта про те, що позивач мав право подати заяву про збільшення позовних вимог не пізніше ніж за п'ять днів до першого судового засідання, оскільки справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, не відповідають вимогам закону.

Також, колегія суддів не погоджується з доводами апелянта про те, що заява Міністерства юстиції України про збільшення позовних вимог по своїй суті є заявою про зміну предмета позову.

Так, згідно з постановою Великої Палати Верховного Суду від 25.06.2019 р. у справі № 924/1473/15, на яку в апеляційних скаргах безпосередньо посилається представник Ващенко В.О., під предметом позову розуміється певна матеріально-правова вимога позивача до відповідача, стосовно якої позивач просить прийняти судові рішення. Підставу позову становлять обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги щодо захисту права та охороняваного законом інтересу.

Тобто зміна предмета позову означає зміну вимоги, з якою позивач звернувся до відповідача, а зміна підстав позову – це зміна обставин, на яких ґрунтується вимога позивача. Разом з тим, не вважаються зміною підстав позову доповнення його новими обставинами при збереженні в ньому первісних обставин та зміна посилання на норми матеріального чи процесуального права.

Як вбачається зі змісту заяви про збільшення позовних вимог, поданої Міністерством юстиції України 19.01.2023 року, вона ґрунтується на тих самих підставах та нормах матеріального й процесуального права, що і первісна позовна заява від 13.01.2023 р., та містить ті самі вимоги про застосування санкцій до відповідача-1 та відповідача-2, а також про стягнення в дохід держави активів, в тому числі належних ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», перелік яких доповнено грошовими коштами в сумі 32 233 588,41 грн., що обліковуються на його депозитному рахунку, а тому по своїй суті це не є зміною предмета позову.

При цьому, у вищевказаній постанові Великої Палати Верховного Суду відсутній висновок про те, що збільшення позовних вимог можливе лише тоді, коли вони виражені у певному цифровому еквіваленті, відтак, колегія суддів відхиляє доводи апеляційних скарг представника Ващенка В.О. в цій частині.

8.5. *Щодо доводів апеляційних скарг про незаконне стягнення судом активів третіх осіб за відсутності на те умов та підстав.*

Згідно з ч. 3 ст. 5 Закону України «Про санкції», рішення щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій щодо окремих іноземних юридичних осіб, юридичних осіб, які знаходяться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність (персональні санкції), передбачених п. п. 1, 2-21, 23-25 ч. 1 ст. 4 цього Закону, приймається РНБО та вводиться в дію указом Президента України. Відповідне рішення набирає чинності з моменту видання указу Президента України і є обов'язковим до виконання.

Наведене також узгоджується і з положеннями ст. 10 Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України», згідно з якою прийняті РНБО рішення вводяться в дію указами Президента України та є обов'язковими до виконання органами виконавчої влади.

Як вбачається з матеріалів справи, наведені рішення РНБО від 12.10.2022 р., від 19.10.2022 р. та відповідні Укази Президента України № 694/2022 від 12.10.2022 р., № 726/2022 від 19.10.2022 р. є чинними, матеріали справи не містять відомостей щодо їх оскарження.

Отже, санкція у виді блокування активів застосована належними суб'єктами та після набрання чинності Законом України № 2257-ІХ, тобто після 24.05.2022 року.

Відтак, процедура накладення санкції дотримана, оскільки рішення винесені у межах дискреції визначених законом суб'єктів.

За таких обставин, доводи представника Ващенка В.О. щодо відсутності у рішеннях РНБО обґрунтування накладення санкцій колегія суддів відхиляє та одночасно з цим вважає слушними посилання суду першої інстанції на викладений у постанові Великої Палати Верховного Суду від 13.01.2021 р. у справі № 9901/405/19 правовий висновок, згідно з яким при введенні в дію рішення РНБО про такі санкції (блокування активів) Президент як гарант Конституції України, якому народом України надано представницький мандат та якому Конституцією України надано повноваження вводити в дію рішення РНБО, має самостійно оцінити наявність та достатність підстав для введення такої санкції.

Отже, колегія суддів погоджується з висновком оскаржуваного рішення про те, що судовий контроль за рішеннями державних органів та посадових осіб, уповноважених на застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів, є обмеженим, оскільки в силу приписів законодавства суд не обізнаний з матеріально-правовими підставами, які визначають прийняття рішення про застосування санкції у виді блокування активів.

При цьому, судові дослідження і оцінка матеріально-правових підстав блокування активів виходить за межі розгляду адміністративної справи про стягнення їх в дохід держави і може спричинити порушення принципу розподілу влади, що є одним із базових принципів демократичної держави.

Разом з тим, колегія суддів звертає увагу на те, що відповідно до Розділу 5 «Позиції учасників справи» оскаржуваного рішення, представник третіх осіб ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «Запоріжжялюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург» адвокат Ващенко В.О. під час розгляду справи в суді першої інстанції не заперечував проти задоволення позовних вимог відповідачів.

разом з тим, заперечував проти стягнення 100 % частки статутного капіталу товариств, інтереси яких він представляв.

З огляду на викладене, твердження представника Ващенка В.О. щодо застосування судом санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, без перевірки законності та обґрунтованості включення відповідачів до відповідних санкційних списків є необґрунтованим.

При цьому, колегія суддів звертає увагу на те, що адвокат Ващенко В.О. не є представником відповідачів у даній справі, а тому не уповноважений представляти їх інтереси, в тому числі порушувати питання щодо перевірки обґрунтованості включення відповідачів до санкційних списків. На підтвердження правильності такого підходу свідчить також те, що національне законодавство України, зокрема ст. 266 КАС України, передбачає можливість оскарження указів Президента України. Однак, укази Президента про введення в дію рішення РНБО розглядаються як індивідуальні правові акти, відтак, можуть бути оскаржені лише особами, щодо яких застосовано санкції у вигляді блокування активів, а не третіми особами, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору.

Надаючи оцінку доводам апеляційних скарг третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору: ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург» про те, що суд першої інстанції звернув стягнення на їх активи за відсутності умов та підстав, визначених ч. 1 ст. 5-1 Закону, оскільки до них не застосовано жодних санкцій, колегія суддів виходить з наступного.

Як у поданих апеляційних скаргах, так і безпосередньо під час апеляційного розгляду представник Ващенко В.О. не заперечував щодо пов'язаності третіх осіб, яких він представляє, зокрема: ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «Сервісний центр «Металург», з відповідачами. При цьому, окремо наголошував, що посилання суду на афілійованість третьої особи – ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг» не може бути єдиним та достатнім підтвердженням того, що відповідачі можуть прямо або опосередковано вчиняти дії щодо розпорядження корпоративними правами вказаного товариства.

Положеннями п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції» визначено, що санкція у виді стягнення в дохід держави активів застосовується до активів, які належать фізичній або юридичній особі, або активів, щодо яких фізична або юридична особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

Як вбачається з обґрунтування позовної заяви, Міністерство юстиції України просило стягнути в дохід держави корпоративні права, рухоме і нерухоме майно, належне юридичним особам, які у даній справі мають статус третіх осіб та не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, оскільки відповідач-1 може вчиняти по відношенню до активів цих юридичних осіб дії, тотожні за змістом праву розпорядження ними.

Колегія суддів зазначає, що законодавець виділив таку категорію активів як «активи, щодо яких особа прямо або опосередковано вчиняє дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними» з метою охоплення майна, яке формально не належить суб'єкту (підсанкційній особі), але він неформалізовано контролює це майно, визначає його фактичну долю, та може розпоряджатися ним.

Оскільки чинне законодавство України не містить визначення «можливість вчиняти дії, тотожні праву розпорядження активами», суд першої інстанції в контексті тлумачення цієї законодавчої конструкції слушно звернувся до положень Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Зокрема, згідно з п. 29 ч. 1 ст. 1 вказаного Закону, істотна участь – пряме або опосередковане володіння однією особою самостійно чи спільно з іншими особами часткою у розмірі 10 і більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі або незалежно від формального володіння можливість значного впливу на керівництво чи діяльність юридичної особи.

Кінцевим бенефіціарним власником, згідно з визначенням, наведеним у п. 30 ч. 1 ст. 1 вказаного Закону, є будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція.

При цьому, особа визнається власником опосередкованої істотної участі незалежно від того, чи здійснює така особа контроль прямого власника участі в юридичній особі або контроль будь-якої іншої особи в ланцюгу володіння корпоративними правами такої юридичної особи (ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність»).

Ознакою здійснення прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння

11
фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 % статутного капіталу або прав голосу юридичної особи.

Ознаками здійснення непрямого вирішального впливу на діяльність є принаймні володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 % статутного капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння.

Таким чином, колегія суддів вважає, що санкція, передбачена п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, може бути застосована як до майна, безпосереднім власником якого є підсанкційна особа, так і до майна, безпосереднім (формальним) власником якого підсанкційна особа не є, але вона може визначати фактичну долю такого майна, здійснює щодо нього управлінські, розпорядчі функції, отримує з нього доходи.

З урахуванням викладеного, суд першої інстанції дійшов вірного висновку, який наразі ніким не оскаржується, що відповідач-1 – Дерипаска О.В., як кінцевий бенефіціарний власник відповідача-2 – МКПАТ «ОК РУСАЛ», має вирішальний вплив на діяльність підприємств, якими воно опосередковано володіє, відтак, може опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, в тому числі: щодо 100 % статутного капіталу ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», 100 % статутного капіталу ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», 100 % статутного капіталу ТОВ «Компанія «Алюміній України», 100 % статутного капіталу ТОВ «Гуардон України» та 100 % статутного капіталу ТОВ «Сервісний центр «Металург».

Відтак, у суду першої інстанції були наявні всі правові підстави для стягнення в дохід держави як самих корпоративних прав, так і активів, якими безпосередньо володіють вищевказані юридичні особи.

Колегія суддів також звертає увагу на те, що підстави застосування санкцій, передбачених ст. 5-1 Закону, стосуються безпосередньо відповідачів, а не власників активів, які стягнуто в дохід держави.

Крім того, колегія суддів погоджується з висновком оскаржуваного рішення про те, що у даному випадку стягнення в дохід держави активів, щодо яких відповідачі можуть здійснювати дії, тотожні за змістом праву розпорядження, сприяють досягненню меті Закону, зокрема: зменшенню можливості особи сприяти фінансуванню та матеріально-технічному забезпеченню держави-терориста, в тому числі шляхом безпосереднього використання таких активів в господарській діяльності юридичних осіб – резидентів РФ, а також зверненню активів в дохід держави для компенсації наслідків збройної агресії РФ, якій сприяли діями та рішеннями самі відповідачі.

За твердженням представника Ващенко В.О., відповідачі не є власниками корпоративних прав третіх осіб, яких він представляє, оскільки Дерипаска О.В. опосередковано контролює лише 19,918 % МКПАТ «ОК «РУСАЛ», а тому стягнення 100 % корпоративних прав вищевказаних товариств є безпідставним та порушує їх право на мирне володіння майном.

Однак, колегія суддів не може погодитись з таким твердженням, оскільки, як вірно встановлено судом першої інстанції та ніким з учасників справи наразі не заперечується, Дерипаска О.В. має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність МКПАТ «ОК РУСАЛ» та є його кінцевим бенефіціарним власником.

Зокрема, відповідно до списку афілійованих осіб МКПАТ «Ен+Груп», Дерипаска О.В. зазначений як особа, яка має право прямо або непрямо розпоряджатися більш ніж 20 % загальної кількості голосів, що припадає на голосуючі акції емітента, доля участі афілійованої особи в статутному капіталі акціонерного товариства – 35 %. В переліку афілійованих осіб, серед іншого, зазначені United Company Rusal Silicon Limited, Rusal International B.V., МКПАТ «ОК РУСАЛ», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Компанія «Алюміній Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (т. 3 а.с. 67-181, т. 6 а.с. 92-201).

При цьому, згідно з наявним в матеріалах справи листом Офісу Генерального прокурора від 09.11.2022 р., до групи українських підприємств, афілійованих до російської об'єднаної компанії «РУСАЛ», входять ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів», ТОВ «Сервісний центр «Металург», ТОВ «Центр обліку «Миколаїв», ТОВ «Час ІТ» та АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат» (т. 4 а.с. 209-212).

Більше того, у списку афілійованих осіб МК ПАТ «Ен+Груп» за 1 півріччя 2022 року лише

Дерипаска О.В. зазначений як особа, яка має право прямо або непрямо розпоряджатися більш ніж 20 % загальної кількості голосів, що припадає на голосуючі акції емітента, доля участі афілійованої особи в статутному капіталі акціонерного товариства – 35% (т. 3 а.с. 67-181).

За таких обставин, колегія суддів не погоджується з доводами апеляційних скарг та відхиляє твердження представника Ващенко В.О. щодо незначної участі відповідача-1 в структурі власності МКПАТ «ОК РУСАЛ», зокрема його опосередкований контроль лише 19,918 % корпоративних прав останнього, оскільки з урахуванням досліджених структур власності вищевказаних юридичних осіб суд першої інстанції дійшов вірного висновку, що відповідач-1 може опосередковано вчиняти щодо їх активів дії, тотожні за змістом праву розпорядження.

Доводи апеляційної скарги, поданої в інтересах третьої особи без самостійних вимог на предмет спору - ТОВ «Запоріжжялюмінторг» про те, що посилання суду першої інстанції на афілійованість останнього не може бути єдиним та достатнім підтвердженням того, що відповідачі можуть прямо або опосередковано вчиняти дії щодо розпорядження корпоративними правами зазначеного товариства, колегія суддів також вважає необґрунтованими.

Так, з матеріалів справи вбачається, що кінцевим бенефіціарним власником ТОВ «Запоріжжялюмінторг» є Аріне Лазару, який є афілійованою особою МКПАТ «ОК РУСАЛ» та МКПАТ «Ен+Груп» (т. 3 а.с. 67-181, 189-231, т. 4 а.с. 1-116, т. 6 а.с. 92-201).

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про акціонерні товариства», афілійовані одна щодо іншої особи, зокрема: 1) юридичні особи, одна з яких здійснює контроль над іншою або які перебувають під контролем третьої особи; 2) члени сім'ї фізичної особи, а саме чоловік (дружина) тощо; 3) фізична особа та члени її сім'ї і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою.

Відтак, афілійованість осіб означає здатність впливати на процес прийняття рішень і діяльність інших осіб, які здійснюють підприємницьку діяльність. Водночас, як вірно встановлено судом першої інстанції, відповідач-1 є особою, яка має вирішальний вплив на діяльність МКПАТ «ОК РУСАЛ» та МКПАТ «Ен+Груп».

При цьому, кінцевим бенефіціарним власником ТОВ «Запоріжжялюмінторг» є Аріне Лазару, Республіка Кіпр, через компанію «Бугенвілія Консалтинг Лтд» (Bouganvillia Consulting Ltd). Дерипаска О.В. є особою, яка має вирішальний вплив на діяльність МК ПАТ «Ен+Груп», через яку контролює діяльність «Bouganvillia Consulting Ltd» (т. 3 а.с. 21-41).

Як в суді першої інстанції, так і під час апеляційного розгляду представник ТОВ «Запоріжжялюмінторг» наголошував, що відповідно до Свідоцтва про повноваження компанії, єдиним акціонером компанії Bouganvillia Consulting Ltd з 29.04.2016 року є Мартінус Якобус Жубер, а відповідні зміни до Єдиного державного реєстру не були внесені у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ (т. 15 а.с. 16-19).

Однак, відповідно до витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань від 09.01.2023 р., останні зміни складу або інформації про засновників вносились до реєстру 23.01.2020 року, тобто на дату, коли Мартінус Якобус Жубер мав би бути кінцевим бенефіціарним власником (т. 15 а.с. 8-15).

Колегія суддів погоджується з висновком суду про те, що наведене свідчить про бажання ТОВ «Запоріжжялюмінторг» приховати його зв'язок з відповідачем-1. Відтак, відповідач-1 може опосередковано (через фізичну особу Аріне Лазару та юридичну особу Bouganvillia Consulting Ltd) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження щодо корпоративних прав у вигляді 100 % статутного капіталу ТОВ «Запоріжжялюмінторг».

Крім того, в апеляційних скаргах третіх осіб окремо наголошується, що судом першої інстанції, в порушення ст. 58 Конституції України, застосовано санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, з посиланням на обставини, які начебто мали місце до 24.05.2022 року, хоча санкція у вигляді стягнення активів в дохід держави підлягає застосуванню лише у разі, якщо спеціальні підстави, передбачені ст. 5-1 Закону, виникли після 24.05.2022 року.

Разом з тим, збройний конфлікт в Україні триває з лютого 2014 року.

Відповідно до пунктів «а», «b», «с», «d», «g» статті 3 Резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН «Визначення агресії» від 14.12.1974 р. та, як неодноразово було констатовано на національному та міжнародному рівнях, застосування Російською Федерацією збройної сили проти суверенітету, територіальної недоторканості та політичної незалежності України, є несумісним зі Статутом ООН, та становить акт агресії.

З урахуванням вимог ст. ст. 2, 42, 51 Статуту ООН, ст. 53 Віденської конвенції про право міжнародних договорів норма міжнародного права щодо заборони застосування збройних сил, за винятком реалізації права держави на самооборону або застосування збройних сил, внаслідок

ухвалення відповідного рішення Радою Безпеки ООН для підтримання (відновлення) міжнародного миру та безпеки, носить імперативний характер (jus cogens), тобто є нормою, що приймається і визнається міжнародним співтовариством держав у цілому як норма, відхилення від якої недопустиме.

Отже, імперативна норма міжнародного права про заборону агресії є такою, яка була запроваджена та визнана міжнародною спільнотою задовго до вторгнення збройних формувань Російської Федерації на територію України, а тому була заздалегідь достеменно відомою всім особам, які брали участь в ухваленні рішення про початок міжнародного збройного конфлікту, підтримували або виправдовували його, де б вони не знаходились та під юрисдикцією якої б держави вони не перебували на момент вчинення цих дій.

Відповідно ж до ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, тобто для імплементації міжнародно-правових зобов'язань у національне законодавство застосовується спосіб автоматичної трансформації. Інакше кажучи, всі норми міжнародних договорів, в яких Україна бере участь, автоматично трансформуються у норми внутрішньодержавного права щойно такий договір набуває чинності.

Таким чином, положення міжнародного права щодо категоричної заборони збройної агресії, а також всіх пов'язаних з нею діянь існували та діяли на рівні національного законодавства України задовго до прийняття Закону «Про санкції» та внесення змін до нього, якими 24.05.2022 року було лише запроваджено конкретний обмежувальний захід у виді стягнення активів у дохід держави тих осіб, які:

- ухвалювали рішення щодо збройної агресії проти України;
- брали участь в ухваленні рішення (з підтримкою своїм голосом такого рішення) щодо збройної агресії проти України, якщо таке рішення ухвалювалося колегіально або кількома органами держави-агресора у взаємодії;
- брали участь у підготовці, внесенні, погодженні пропозицій стосовно ухвалення рішення щодо збройної агресії проти України;
- брали участь у державному фінансуванні та матеріально-технічному забезпеченні заходів, пов'язаних із прийняттям рішення про початок збройної агресії проти України;
- особисто брали участь у збройній агресії проти України;
- брали участь в організації (у тому числі плануванні, керівництві та координації, державному фінансуванні та матеріально-технічному забезпеченні) підготовки збройної агресії проти України, а також в організації безпосередньої збройної агресії проти України;
- брали участь у прийнятті рішення щодо створення на захопленій в результаті збройної агресії території України окупаційної адміністрації, у фактичному створенні окупаційних адміністрацій, а також у державному фінансуванні та матеріально-технічному забезпеченні створення та функціонування таких адміністрацій;
- ухвалювали або брали участь в ухваленні рішення (з підтримкою такого рішення своїм голосом) про поширення юрисдикції держави-агресора чи будь-якої іншої держави на територію, яка відповідно до Конституції України входить до складу України;
- брали участь у прийнятті рішень щодо створення, а також у створенні, державному фінансуванні та матеріально-технічному забезпеченні державою-агресором підконтрольних їй самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України;
- брали участь в організації та проведенні незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території України;
- суттєво сприяли вчиненню наведених дій або ухваленню наведених рішень.

Виходячи з переліку дій, які наведені в Законі України «Про санкції» та за вчинення яких передбачена можливість стягнення активів певної особи в дохід держави, колегія суддів зазначає, що цим Законом не було запроваджено жодного нового діяння, а лише деталізовано перелік діянь, які за своїм змістом та спрямованістю підтримують акт агресії, що він на момент початку збройної агресії РФ проти України вже був заборонений на рівні міжнародного та національного законодавства всіх країн-учасниць ООН, включаючи Україну та РФ.

За таких обставин, колегія суддів вважає, що санкція у виді стягнення активів у дохід держави може бути застосована до особи, яка вчинила або розпочала вчинення діяння, передбаченого ч. 1 ст. 5-1 Закону України «Про санкції», до 24.05.2022 року.

Згідно з інформацією Офісу Генерального прокурора, ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів» та ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» є постачальниками сировини для виробництва високоякісних феросплавів (феросиліцію), алюмінію та кристалічного кремнію високих марок, а

також щебно та буту для використання в будівництві. При цьому, практично вся видобута сировина експортувалася на адресу підприємств оборонного комплексу РФ (т. 4 а.с. 209-215).

Відповідно до протоколу від 31.10.2022 р. огляду сайту «ImportGenius», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» у період з 12.07.2021 по 21.03.2022 здійснило 148 поставок компаніям групи «РУСАЛ», а саме: АТ «Русал Урал», АТ «Русал Красноярський алюмінієвий завод», ПАТ «Русал Братск». Основна номенклатура товарів «Глинозем металургійний». Відповідно до зведеної таблиці, товар від ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» надходив до РФ, зокрема, і в період з 24.02.2022 року по 21.03.2022 року включно (т. 5 а.с. 190-208).

Крім того, за період з 01.01.2018 по 24.10.2022 роки ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» здійснило 5 417 поставок компаніям групи «РУСАЛ», а саме: ПАТ «РУСАЛ Братський алюмінієвий завод», АТ «РУСАЛ Красноярський Алюмінієвий завод», «РУСАЛ Волгоград» загальною декларованою вартістю 70 395 255,19 грн. Основна номенклатура товарів Оксид алюмінію (глинозем металургійний) (т. 7 а.с. 93-183).

Також, за період з 01.01.2018 по 05.05.2022 роки ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів» оформило 44 митних декларації на поставку товарів (кварц (крім природних пісків), кварцит, начорно оброблений або необроблений, розпиляний або нерозпиляний чи розділений іншим способом на блоки або плити прямокутної чи квадратної форми – кварцит) АТ «Кремній», РФ (дата останньої декларації – 18.02.2022 року), 84 митних декларацій - на ПАТ «НАМК», РФ (дата останньої декларації – 23.02.2022 року), 79 митних декларацій – на ТОВ «Русал Кремній Урал», РФ (дата останньої декларації – 22.02.2022) (т. 8 а.с. 102-115).

Таким чином, наявними в матеріалах справи доказами підтверджено, що кварцит і глинозем, видобуті відповідно на ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів» і ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», використовувались в промисловості РФ, зокрема в російській оборонній промисловості і до 24.05.2022 року При цьому, митними деклараціями Сумської митниці Держмитслужби підтверджено, що ТОВ «Глухівський кар'єр кварцитів» експортував до РФ сировину, яка використовується для виробництва високоякісних феросплавів та кристалічного кремнію високих марок, який є одним із елементів ракетних технологій, а саме антиоксидантом, які використовуються оборонним комплексом РФ та її збройними силами у збройній агресії проти України. Більше того, кінцевими отримувачами вказаної продукції були російські суб'єкти, зокрема: ТОВ «ОК Русал Кремній Урал» та АТ «Кремній», яке бере участь у держоборонзамовленні РФ через російське підприємство «Іскра» та «Державне конструкторське бюро приладобудування імені Шипунова» (т. 4 а.с. 209-212).

Разом з тим, в проміжному звіті МКПАТ «ОК РУСАЛ» за перше півріччя 2022 року вказано, що 01.03.2022 року через логістичні та транспортні проблеми на Чорному морі та прилеглих територіях компанія вимушена тимчасово призупинити виробництво на ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» в Україні. Станом 30.06.2022 року запаси Групи фізично знаходяться на території Миколаївського глиноземного заводу, однак через поточну геополітичну ситуації, тимчасову зупинку виробничого процесу на Миколаївському глиноземному заводі та логістичні проблеми, Група не має можливості завершити виробництво глинозему на Миколаївському глиноземному заводі, перепродати або перемістити ці залишки запасів на безпечну територію (т. 1 а.с. 148-250).

Відтак, колегія суддів також відхиляє доводи апеляційних скарг третіх осіб про те, що ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» після 24.02.2022 року припинило виробничу діяльність.

Крім того, в контексті заявлених представником Ващенко В.О. аргументів щодо нездійснення наразі постачання продукції до РФ від ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», суд першої інстанції слушно зауважив, що підстави застосування санкцій, передбачені ст. 5-1 Закону України «Про санкції», стосуються відповідачів, а не безпосередніх власників активів, щодо яких ставиться питання про стягнення в дохід держави.

Підсумовуючи викладене, колегія суддів зазначає, що стягнення активів у виді нерухомого та рухомого майна, часток у підприємствах, корпоративних прав тощо, є пропорційним втручанням у право власності, оскільки у цьому випадку воно здійснюється виключно в інтересах суспільства, з урахуванням публічного інтересу та з метою припинення отримання доходів відповідачем, кошти від яких спрямовуються на фінансування оборонного комплексу РФ. При цьому, в умовах триваючої збройної агресії РФ проти України такі цілі застосування санкцій співвідносяться з інтересами суспільства, оскільки вищевказані активи після відчуження їх в дохід держави зможуть використовуватися для покриття збитків, спричинених військовими діями, відновлення української економіки та інших потреб. Отже, обмеження права відповідачів користуватися та розпоряджатися належним їм майном, стягнення в дохід держави належних їм активів, а також активів, щодо яких вони можуть прямо або опосередковано (через інших фізичних та юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, ґрунтується на вимогах та відповідно до вимог мети і

порядку застосування, що визначені Законом України «Про санкції».

Відповідно, доводи апеляційних скарг щодо незаконного втручання держави у право на мирне володіння майном третіх осіб не є слухними.

8.6. Щодо доводів апеляційних скарг про недопустимість та належність доказів.

Для кожного окремо взятого доказу законодавець установлює такі критерії, як належність, допустимість, достовірність, а для сукупності доказів встановлені такі критерії, як достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, що відповідає стандарту більшої переконливості.

Відповідно до ст. 74 КАС України, допустимими є докази, які отримані без порушення порядку, встановленому законом. Обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування.

Достовірними є докази, на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи (ст. 75 КАС України). Достовірність як критерій оцінки доказів дає змогу встановити таку модель існування обставин у справі, яка є єдино можливою та логічно обґрунтованою в умовах, викладених сторонами та з'ясованих судом. Доказ визнається судом достовірним, якщо в результаті його дослідження та оцінки з'ясується, що в ньому містяться відомості, що відповідають дійсності.

Загальне правило оцінки доказів в адміністративному процесі полягає в тому, що суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів. Оцінка судом доказів на предмет їх переконливості опирається на принципи адміністративного процесу, одним з яких є змагальність.

Колегія суддів відхиляє доводи представників третіх осіб про те, що наявні в матеріалах справи документи, отримані від правоохоронних органів в рамках кримінальних проваджень, не можуть визнаватися доказами, оскільки вироки у цих провадженнях відсутні.

Як вбачається зі змісту оскаржуваного рішення, представники третіх осіб в суді першої інстанції вже наголошували на цьому, а тому судом детально досліджено дане питання та надано відповідну оцінку, з якою погоджується і колегія суддів.

Зокрема, колегія суддів зазначає, що відсутність вироку у кримінальному провадженні не звільняє суд, що розглядає адміністративну справу, від обов'язку перевірити та надати відповідну оцінку повідомленим Міністерством юстиції України фактичним обставинам, які встановлені у процедурах кримінального судочинства. Такі обставини входять до предмета доказування у даній адміністративній справі. Відсутність вироку у цьому випадку не спростовує належність чи достовірність відповідних доказів.

При цьому, як зазначено в оскаржуваному рішенні, ознак фальсифікації доказів не встановлено, їх зміст не спростовано в процесі доказування, відповідно, їх визнано достовірними. Крім того, не встановлено порушення позивачем законодавчо встановленого порядку отримання та збирання цих доказів.

У даному випадку сукупність документів, в яких зафіксовані відомості, встановлені під час досудового розслідування у кримінальних провадженнях, які наразі не завершені, має значення для цієї адміністративної справи в контексті переконливості доказів, відтак вона повинна бути оцінена судом незалежно від постановлення у цих кримінальних провадженнях остаточних судових рішень, в сукупності з іншими доказами по цій справі.

Крім того, Міністерство юстиції України вживає заходів щодо виявлення та розшуку активів фізичних та юридичних осіб, зазначених у відповідних рішеннях РНБО. Зокрема, Міністерство юстиції України уповноважене залучати до виявлення та розшуку таких активів інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які сприяють у виявленні та розшуку відповідних активів у межах повноважень, наданих їм законодавством, яке регулює їх статус та організацію діяльності.

Відтак, доводи апеляційних скарг про неможливість врахування судом як доказів інформації, отриманої від правоохоронних та інших органів, зокрема: ДБР, НАБУ, СБУ тощо, є необґрунтованими, оскільки відповідні документи отримані позивачем у межах повноважень та у спосіб, наданий йому законом, а також від уповноважених суб'єктів, які в силу наданих повноважень є держателями реєстрів, розпорядниками відповідної інформації, ведуть облік та зберігають інформацію про наявне рухоме чи нерухоме майно.

Таким чином, докази, надані позивачем на підтвердження позовних вимог, відповідають критеріям належності, допустимості та достовірності.

8.7. Щодо доводів апеляційних скарг ПрАТ «Жезелівський кар'єр», ПрАТ «Хустський кар'єр» та компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) про відсутність їх пов'язаності з відповідачем

В обґрунтування наявності контролю відповідача-1 над ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр» позивач посилається на відомості, отримані з листів Офісу Генерального прокурора, Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України та Національного агентства з питань запобігання корупції (т. 1 а.с. 32-35).

У вказаному листі НАЗК зазначено, що згідно з публікаціями у засобах масової інформації, з Дерипаскою О.В. можуть бути пов'язані ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр». До осіб, пов'язаних з Дерипаскою О.В., відносять громадянина Німеччини Флоріана Гута, який через підконтрольну йому кіпрську компанію «Самста Лімітед» (Samsta Limited) придбав 100 % акцій вказаних кар'єрів. 22.10.2021 року між Європейським акціонерним товариством Strabag SE та компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) (власник - Флоріан Гут) укладено два договори купівлі-продажу 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр». При цьому, Флоріан Гут працює в інвестиційній компанії, яка також здійснює управління активами «Кікет Кепітал» (Cescat Capita). Компанія «Кікет Кепітал» консулює фонди, які інвестують у малі та середні ринкові компанії в Європі та Центральній Азії. Місія компанії полягає у створенні довгострокової цінності для їхніх інвесторів шляхом інвестування та сприяння зростанню портфельних компаній. Водночас, Флоріан Гут є дипломованим фінансовим аналітиком та бухгалтером. Відтак, у НАЗК наявні обґрунтовані підстави вважати, що Дерипаска О.В. може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження щодо господарської діяльності ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр» (т. 3 а.с. 37-38).

У вказаному листі НАЗК також вказано, що іноземній компанії Strabag SE та її дочірньому підприємству «Бау Холдінг Бетайлігунгс ГмбХ» («Bau Holding Beteiligungs GmbH») до 23.12.2020 року належали контрольні пакети часток у корпоративних правах ТОВ «Бітунова Україна» та ТОВ «САТ Україна». Через кілька проведених угод купівлі-продажу корпоративних прав вказаних підприємств з громадянами України, право власності на 89 % ТОВ «САТ Україна» та 78,95 % ТОВ «Бітунова Україна» перейшло до громадянина України Білоуса А.В., який у 2012-2013 роках був керівником ТОВ «САТ Україна». Безпосередній перехід права власності на корпоративні права до Білоуса А.В. здійснювався у тотожний спосіб через громадянина України Лопушина М.В. Таким чином, можна припустити, що Дерипаска О.В. через Білоуса А.В. може опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, щодо господарської діяльності ТОВ «Бітунова Україна» та ТОВ «САТ Україна». Крім того, відчуження контрольного пакету акцій кар'єрів здійснювалося у той самий проміжок часу – 22.10.2021 року, тій самій іноземній компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited), формальним контролером якої є працівник компанії «Кікет Кепітал» Флоріан Гут. До основних видів економічної діяльності кар'єрів належать: добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю, а також добування піску, гравію, каоліну. Корисні копалини, які добувають вказані підприємства, є ключовими складовими для ремонту та будівництва автомобільних доріг. Водночас, основними видами діяльності ТОВ «Бітунова Україна» та ТОВ «САТ Україна» є власне будівництво та ремонт доріг. Відтак, у НАЗК наявні обґрунтовані підстави вважати, що ТОВ «Бітунова Україна», ТОВ «САТ Україна», ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» є пов'язаними між собою циклом виробництва компаніями, кінцевим бенефіціаром яких через підконтрольних фізичних та юридичних осіб є Дерипаска О.В. (т. 4 а.с. 38-39).

З листа Офісу Генерального прокурора, на який також посилається Міністерство юстиції України у позові, в ході досудового розслідування у кримінальному провадженні № 4202200000000480 від 20.04.2022 р. встановлено, що у 2007 році Дерипаска О.В. через Rasperia Trading Ltd став акціонером австрійського концерну Strabag SE. В свою чергу, Strabag SE у 2007 році через належну концерну чеську компанію Kamelolomy CR став основним акціонером ПрАТ «Жежелівський кар'єр», а у 2008 році – ПрАТ «Хустський кар'єр». 22.10.2021 року між Strabag SE та зареєстрованою 23.04.2020 року кіпрською компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) укладено два договори купівлі-продажу 100% акцій кар'єрів. Власник вказаної компанії - Флоріан Гут, який працює на посаді фінансового аналітика та бухгалтера в «Кікет Кепітал». Зі змісту відповіді оперативного підрозділу на доручення прокурора від 02.11.2022 р. вбачається, що Флоріан Гут є підконтрольною особою Дерипаски О.В., а вчинені 22.10.2021 року між Strabag SE та Samsta Limited правочини є фіктивними, та є засобом виведення капіталу Дерипаски О.В. з-під українських санкцій, санкцій США та Європи (т. 4 а.с. 213-215).

Крім того, згідно з листом Департаменту захисту національної державності СБУ, на який мається посилання у позові, в ході досудового розслідування у кримінальному провадженні № 42022000000000480 встановлено, що Дерипаска О.В. володіє кіпрською компанією Rasperia Trading Ltd, яка є основним акціонером (27,8 %) австрійського будівельного концерну Strabag SE. Цьому

концерну протягом багатьох років належали 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр». 22.10.2021 року між Strabag SE та компанією Samsta Limited укладено два договори купівлі-продажу 100 % акцій кар'єрів. Зі змісту веб-порталів b2bhint.com та opencorporates.com встановлено, що Флоріан Гут є одним з керівників у кіпрських Seecat Holdings Limited та GNG Retail Limited. Керівниками GNG Retail Limited також визначено осіб на ім'я: Андрій Костюк, Наталя Антонова, Назар Купібіда, Василь Даниляк, Віталій Антонов. З офіційного веб-порталу компанії «Кікет Кепітал» вбачається, що Флоріан Гут працює у цій компанії на посаді фінансового аналітика та бухгалтера. Встановлено, що Флоріан Гут є підконтрольною особою Дерипаски О.В., а вчинені 22.10.2021 року правочини є фіктивними, та є засобами виведення капіталу Дерипаски О.В. з-під українських санкцій, санкцій США та Європи (т. 7 а.с. 240-241).

Таким чином, позиція позивача в частині доведення факту пов'язаності відповідача-1 з ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр», та, відповідно, його можливості прямо або опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження по відношенню до 100 % акцій цих двох кар'єрів, ґрунтується виключно на трьох вищенаведених доказах.

Висновок суду першої інстанції щодо можливості Дерипаски О.В. опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження по відношенню до 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр», окрім вказаних доказів, обґрунтований також роздруківкою статті з веб-сайту «Українська правда» під назвою «Українські санкції щодо посіпак Росії: чому затягування грає на руку окупантам», яка долучена позивачем до листів НАЗК та згідно з якою, до 05.11.2021 року Хустський кар'єр та Жежелівський кар'єр належали австрійській компанії Strabag SE, одним з головних співвласників якої був Дерипаска О.В., проте у листопаді власником стала компанія Samsta Limited, власником якої 30.09.2021 року став громадянин Туреччини Florian Huth. Наявність у останнього достатніх коштів, щоб придбати обидва кар'єри, встановити неможливо з публічних джерел (т. 4 а.с. 147-149).

Судом першої інстанції також враховано, що саме по собі ухилення від запроваджених спеціальних економічних заходів не є підставою для застосування санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону «Про санкції». Однак, з огляду на обставини справи, зокрема: 1) поступове запровадження до відповідача-1 санкційних заходів; 2) його вирішальну участь у прийнятті рішень компанією Strabag SE по відношенню до активів, що перебувають у її власності; 3) його обізнаність з політикою Strabag SE щодо співпраці з підсанкційними суб'єктами; 4) сумнівність фінансової спроможності Флоріана Гута для інвестицій у ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр»; 5) залучення позики для купівлі акцій у компанії, кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин України; 6) введення Флоріана Гута до власників Samsta Limited за три тижні до укладення відповідних угод купівлі-продажу; 7) систематичність діяльності відповідача-1 щодо виведення активів з-під санкцій; 8) пов'язаність ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» з іншими підконтрольними відповідачу-1 особами; а також 9) відсутність інформації про проведений аудит та оцінку активу, суд першої інстанції дійшов висновку, що виведення активів з-під санкцій шляхом документального їх оформлення на іншу особу не нівелює подальшого контролю відповідача-1 над ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр».

З урахуванням особливостей доказування у справах про застосування санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції», з вищенаведеними висновками оскаржуваного рішення колегія суддів категорично не погоджується. Натомість, слухними вважає доводи апелянтів про те, що надані позивачем докази та обґрунтування позовних вимог у цій частині жодним чином не підтверджують факт здійснення контролю відповідачем-1 над вказаними кар'єрами як до моменту продажу акцій на користь компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited), так і після підписання угод купівлі-продажу.

Згідно з ч. 1, ч. 2 ст. 74 КАС України, суд не бере до уваги докази, які одержані з порушенням порядку, встановленого законом. Обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування.

Відтак, колегія суддів вважає, що стаття в газеті «Українська правда» не може слугувати доказом наявності або відсутності тієї чи іншої обставини, тим більше враховуючи, що висновки цієї статті ґрунтуються виключно на неможливості встановлення із публічних джерел наявності у Флоріана Гута, який чомусь вказаний як громадянин Туреччини, а не Німеччини, достатніх коштів для придбання вказаних кар'єрів.

Натомість, обставини щодо пов'язаності ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр», компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) та громадянина Німеччини Флоріана Гута з відповідачем-1, за їх наявності, мали би встановлюватись судом на підставі належних доказів – зокрема, відповідних правочинів та виписок з реєстрів. Такі докази в матеріалах справи відсутні.

Під час апеляційного розгляду представниками третіх осіб – двох кар'єрів та компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) заявлено клопотання про дослідження нових доказів, зокрема документів на підтвердження того, що 1) процес купівлі-продажу акцій кар'єрів не був короткостроковим та мав реальний характер; 2) такий процес здійснювався за відсутності жодних зв'язків з Дерипаскою О.В., оскільки більшість фізичних та юридичних осіб, які були задіяні, є громадянами України; 3) після придбання компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) акцій двох кар'єрів, в них розпочались зміни менеджменту та вектору господарської діяльності; 4) у Наглядової ради Strabag SE немає впливу на правління останньої, а тому Дерипаска О.В. не може здійснювати вирішальний вплив на австрійську компанію; 5) процес укладання відповідних правочинів здійснювався без будь-якого інтересу відповідача-1 чи підконтрольних йому осіб.

Також, ними заявлено клопотання про дослідження нотаріально завірених перекладів додатків, долучених до апеляційних скарг (т. 37 а.с. 69-243, т. 38 а.с. 1-119, т. 39 а.с. 92-103). В обґрунтування необхідності дослідження нових доказів у клопотанні зазначено, що вищевказані докази не досліджувалися в суді першої інстанції, втім підлягають долученню до справи та відповідно врахуванню при її розгляді в порядку апеляційного перегляду, оскільки потреба у їх залученні виникла лише у зв'язку з необхідністю спростувати невідповідні висновки суду першої інстанції. Крім того, частина доказів перебувала у інших учасників угоди, відтак, отримати їх раніше було неможливо в силу обмежених строків розгляду справи.

Колегією суддів у відповідності до вимог ч. 4 ст. 308 КАС України долучено зазначені докази до матеріалів справи, досліджено їх та враховано при ухваленні рішення, оскільки апелянтами доведено неможливість їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно від них не залежали. Крім того, в апеляційних скаргах представники посилались на вказані документи та обставини. Представник позивача Сербін І.І. також не заперечувала проти долучення та дослідження нових доказів, посилаючись на необхідність забезпечення повного та об'єктивного розгляду справи.

Дослідивши надані третіми особами докази, заслухавши пояснення учасників з приводу їх змісту та проаналізувавши ці докази у сукупності з іншими доказами, наявними у справі, колегія суддів встановила таке.

Згідно з матеріалами справи, право власності на акції ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» перейшли до компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) від компанії Strabag SE на підставі угод, укладених 22.10.2021 року (т. 37 а.с. 220-243, т. 38 а.с. 1-24).

Реальність укладання вказаних угод купівлі-продажу 100% акцій двох кар'єрів в суді першої інстанції позивачем не заперечувалася.

В оскаржуваному рішенні вказано, що компанія Strabag SE, укладаючи угоди щодо продажу акцій кар'єрів, діяла в умовах впливу Дерипаски О.В., оскільки компанія Rasperia Trading Ltd, яка ним контролювана та водночас володіє 27,8 % акцій Strabag SE, висунула двох нових членів (співдиректор та генеральний директор «Basic Element») до Наглядової ради Strabag SE, за яких офіційно проголосували на позачергових загальних зборах та які приєдналися до Наглядової ради з 16.08.2007 року. За висновком суду, на момент укладання договорів купівлі-продажу цінних паперів двох кар'єрів відповідач-1 опосередковано, через підконтрольну йому компанію Rasperia Trading Ltd, володів 28,7 % акцій компанії Strabag SE та мав у Наглядовій раді двох з чотирьох членів, делегованих від Rasperia Trading Ltd, що дозволяло йому вчиняти дії, тотожні праву розпорядження по відношенню до активів компанії Strabag SE, зокрема через інших фізичних чи юридичних осіб, в тому числі і стосовно ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр».

В обґрунтування такого твердження суд посилався на файли оптичного диску «Витяг сторінок з організаційної структури компанії STRABAG», на підставі яких дійшов висновку, що Наглядова рада Strabag SE здійснює контроль за управлінням компанії, оскільки її згода потрібна для прийняття рішень щодо придбання та відчуження матеріальної участі, придбання компаній, що перевищують певні пороги (т. 18 а.с. 83).

Колегія суддів погоджується з доводами апеляційних скарг про те, що з даного приводу судом висловлено лише припущення та не надано посилання на жоден доказ, який дає можливість прийти до таких висновків, оскільки в суді першої інстанції установчі документи компанії Strabag SE не досліджувались, а отже, не перевірялось, яке порогове значення для операцій з майном створює необхідність їх погодження з Наглядовою радою та чи перевищують такий поріг операції з акціями відповідних кар'єрів.

Відтак, вказані висновки суду не могли бути покладені в основу оскаржуваного рішення.

Натомість, як вбачається з досліджених колегією суддів доказів, наданих третіми особами під час апеляційного розгляду, компанія Strabag SE за організаційно-правовою формою відноситься до європейських товариств, діяльність яких регулюється Статутом європейського товариства,

15
затвердженого Регламентом Ради Європейського Союзу № 2157/2001. Так, згідно з ст. 40 Статуту європейського товариства, наглядовий орган контролює діяльність органу управління, однак не може здійснювати повноважень з управління європейських товариств. Повноваження щодо управління товариством здійснює орган управління – директор або Рада директорів (п. 1 ст. 39 Статуту європейського товариства).

При цьому, згідно з п. 4 ст. 6 Статуту Strabag SE, Рада директорів керує діяльністю компанії. Взаємодія між Радою директорів і Наглядовою радою полягає у необхідності подання першою останній звітів. До обов'язків Наглядової ради відноситься нагляд за діяльністю Ради директорів та розгляд звітів і пропозицій Ради директорів (ст. 13 Статуту) (т. 38 а.с. 59-88).

Тобто, Наглядова рада є виключно контролюючим органом, який реагує на діяльність Ради директорів, втім не визначає її.

Згідно з фінансовим звітом компанії Strabag SE за 2021 рік, загальні активи останньої складають понад 12 млрд. євро, річний дохід становить понад 15 млрд. євро (т. 38 а.с. 138).

Водночас, загальна вартість майна (кар'єрів) у розмірі 538 090 євро, яке було відчужено, не можна віднести до розряду значних правочинів та таких, що перевищують відповідні порогові значення, оскільки вказана операція становила близько 0,004 % загальних активів компанії Strabag SE. Тобто, операції на такі суми проводяться у звичайному порядку без погоджень, тоді як Наглядова рада фізично не змогла б затверджувати подібного роду операції з огляду на її чисельність та формат зібрань.

Крім того, відповідно до змісту листа членів правління компанії Strabag SE від 22.05.2017 р. щодо питання кінцевого бенефіціарного власника, основні акціонери голосують за важливі рішення, але не можуть впливати на поточну господарську діяльність компанії. Акціонери можуть на загальних зборах голосувати і призначати Наглядову раду (тільки як представники капіталу, не як представники працівників). На загальних зборах акціонерів приймаються тільки істотні структурні рішення (не рішення щоденної господарської діяльності). За діяльність компанії відповідає Правління (яке тільки частково залежить від попереднього схвалення Наглядової ради). Наглядова рада може заблокувати тільки певні рішення, тільки якщо вони повинні їх схвалювати. Однак не існує такої правової можливості для окремого акціонера проштовхнути конкретне питання, яке він бажає. При цьому, фізичні особи, які формально володіють значною частиною корпоративних прав «материнської компанії» Strabag SE, не можуть вважатись кінцевими бенефіціарними власниками, оскільки одноособово вони не мають можливості здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, зокрема шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності (т. 33 а.с. 75-79).

Зі змісту досліджених доказів вбачається, що Дерипаска О.В. не є кінцевим бенефіціарним власником компанії Strabag SE, оскільки управління цією європейською компанією здійснюється з урахуванням інтересів всіх акціонерів.

Колегія суддів вважає також необґрунтованими висновки суду про наявність у Дерипаски О.В. в Наглядовій раді двох з чотирьох членів, делегованих від Rasperia Trading Ltd, що дозволяло йому вчиняти дії, тотожні праву розпорядження по відношенню до активів компанії Strabag SE, зокрема через інших фізичних чи юридичних осіб, в тому числі і щодо двох кар'єрів.

Так, відповідно до п. 1 ст. 9 Статуту компанії Strabag SE, до Наглядової ради можуть входити максимум 6 членів, обраних Загальними зборами або делегованих акціонерами та делегованими у відповідності до Трудового Конституційного акту. При цьому, Наглядова рада вважається повноважною приймати рішення за умови присутності не менше половини її членів, включаючи голову або одного з його заступників (п. 1 ст. 12 Статуту).

Наразі Наглядова рада компанії Strabag SE складається з 5 членів, обраних Загальними зборами або делегованими від акціонерів, також 4 членів, делегованих від виробничої ради.

Таким чином, навіть за наявності у Наглядовій раді двох членів, обраних від Rasperia Trading Ltd та підпорядкованих Дерипасці О.В., останній не зміг би вчинити дії щодо розпорядження активами компанії Strabag SE (в тому числі, ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр»), оскільки їх кількість не дозволяє самостійно проводити засідання та приймати будь-які рішення, більш того, у даному випадку, з урахуванням цінового порогу угоди купівлі-продажу кар'єрів, Наглядова рада не уповноважена на прийняття такого рішення.

Незважаючи на вказані об'єктивні обставини, судом першої інстанції зроблено висновок по призначення членів Наглядової ради компанії Strabag SE за ініціативою підконтрольної відповідачу-1 юридичної особи у 2007 році, тобто за 10 років до введення перших санкцій щодо відповідача-1. За такою логікою об'єкти або кошти усіх правочинів компанії Strabag SE, найбільшої буйвальної

компанії Австрії, вчинені з 2007 року, мали би бути стягнуті з добросовісних учасників цивільних правовідносин.

Водночас, згідно з інформацією, яка міститься на офіційному сайті компанії Strabag SE, Євросоюз вніс Дерипаску О.В. до санкційного списку 08.04.2022 року. Санкції також поширюються на підконтрольну йому Rasperia Trading Ltd, яка володіє 27,8 % акцій Strabag SE (оптичний диск, т. 18 а.с. 83). Відтак, санкції заморожують акції Strabag SE, якими володіє Rasperia Trading Ltd, і перешкоджають реалізації прав акціонерів або впливу на Strabag SE.

Тобто, на час укладання в жовтні 2021 року угоди купівлі-продажу акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» компанія Strabag SE жодним чином не була обмежена щодо продажу вказаних активів. Після запровадження низкою країн світу, зокрема і Україною, санкцій відносно Дерипаски О.В., акціонерами Strabag SE вжито заходи щодо унеможливлення останнього, як одного з акціонерів, здійснювати заходи управління та впливу відносно Strabag SE.

Надаючи оцінку доводам апеляційних скарг в частині необґрунтованості висновків суду щодо сумнівності фінансової спроможності Флоріана Гута для інвестицій у ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр», а також відсутності документів про проведений аудит таких активів, колегія суддів зазначає наступне.

Як вбачається з електронного листування компанії KPMG до компанії Concorde Capital щодо первинної пропозиції викупу кар'єрів, яке датоване 12.08.2020 року та 17.09.2020 року, компанія Strabag SE у липні 2020 року через аудиторську компанію KPMG опублікувала пропозицію щодо продажу акцій ПрАТ «Хустський кар'єр», та у вересні 2020 року - щодо продажу акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр». Вказана пропозиція також надіслана компанії Concorde Capital, однак внаслідок відсутності можливості реалізувати викуп активів, розгляд пропозиції був відкладений (т. 27 а.с. 80-90, 93-106).

У 2021 році за рахунок створення групи потенційних покупців, зокрема представників ПрАТ «Кривий Ріг цемент», відновлено розгляд пропозиції щодо викупу активів кар'єрів.

Так, 21.03.2021 року ПрАТ «Кривий Ріг цемент» через компанію Concorde Capital сформульовано індикативну пропозицію щодо викупу акцій двох кар'єрів за ціною 4,7 млн. євро за умови відсутності боргів на балансі підприємств (т. 27 а.с. 91-92).

Протягом березня-червня 2021 року проведено аудит всіх напрямів діяльності обох кар'єрів. 15.04.2021 року ТОВ «ХГУ» (холдинг ПрАТ «Кривий Ріг цемент») через компанію KPMG запропонувало компанії Strabag SE в підтвердження намірів щодо викупу кар'єрів спочатку передати в оренду обладнання та безпосередньо ПрАТ «Хустський кар'єр» з викупом частини сировини (т. 37 а.с. 144-168). Відповідний договір підписано 06.07.2021 року (т. 27 а.с. 134-136).

В подальшому, внаслідок проведеного аудиту виявлено наявність значних боргів, зокрема за результатами 2020 року ПрАТ «Хустський кар'єр» отримало збиток у сумі 11,42 млн. грн., а ПрАТ «Жежелівський кар'єр» - 41,53 млн. грн. Відтак, при купівлі активів обох кар'єрів покупець викупив також наявну у них заборгованість на загальну суму 2 181 254 євро.

Таким чином, висновки суду про те, що сумніви щодо дійсної мети угоди купівлі-продажу акцій кар'єрів підсилює також відсутність документів, які б підтверджували проведену оцінку цих активів, спростовуються наведеними вище доказами.

Відповідно до матеріалів справи, єдиним засновником ПрАТ «Хустський кар'єр» і ПрАТ «Жежелівський кар'єр» є компанія «Самста Лімітед (Samsta Limited), кінцевим бенефіціарним власником якої вказаний громадянин Німеччини Флоріан Гут (т. 8 а.с. 193-204).

За висновком суду першої інстанції, Флоріан Гут не мав фінансової можливості самостійно придбати акції двох кар'єрів, оскільки сума вказаних контрактів на день їх укладання становила 538 090 євро, яка втричі більше трьох річних заробітних плат Флоріана Гута.

Однак, дана обставина і не заперечувалась представниками третіх осіб, оскільки саме вони надали до суду першої інстанції договори позики № 1/10 та № 2/10 від 20.10.2021 р., згідно з якими купівля акцій обох кар'єрів компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) відбулася не за рахунок коштів кінцевого бенефіціара, а за рахунок залучення позики від компанії Financial & Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment (т. 18 а.с. 114-118, 134-138).

Зокрема, компанія Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment є платіжним агентом покупця - компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) у її договірних відносинах з компанією Strabag SE (продавцем) та Global Star LTD (новим кредитором), та як фінансовий агент забезпечила платежі через попереднє укладення з компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) та з Global Star LTD договорів позики від 20.10.2021 р. В рахунок забезпечення виконання зобов'язань за вказаними договорами позики між компаніями «Самста Лімітед» (Samsta Limited), як заставодавцем, та Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment, як заставоодержателем, укладено два

договори застави 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр». Предметом вказаних договорів є позика у розмірі 800 тис. доларів США для здійснення комерційної діяльності. З метою забезпечення виконання зобов'язань, пунктом 4.1 договору передбачено передачу компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) у заставу кредитору - Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment всіх своїх прав та належних позичальнику акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» (т. 38 а.с. 41-56).

Аналогічні обставини встановлені колегією суддів і щодо договору позики № 2/10 від 20.10.2021 р., укладеного між компанією Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment (кредитор) та Global Star LTD (позичальник) (т. 38 а.с. 25-40).

Крім того, як вірно встановлено судом першої інстанції, компанія Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment належить громадянину України Віталію Антонову (т. 18 а.с. 119-120, 138-139).

Однак, жодного документально підтвердженого відношення до відповідача-1 ані Антонов В.Б., ані вищевказані договори позики та застави не мають.

Відтак, колегія суддів погоджується з доводами апеляційних скарг про те, що посилання у оскаржуваному рішенні на те, що Віталій Антонов пов'язаний з викупом активів Сергія Курченка, зокрема Херсонського нафтоперевалочного комплексу, виходить за межі предмету розгляду. Більше того, жодна із сторін не наводила таких аргументів та не надавала відповідних доказів.

Відповідно до ч. 2 ст. 211 КАС України, докази, що не були предметом дослідження в судовому засіданні, не можуть бути покладені судом в основу ухваленого судового рішення.

За таких обставин, вказані висновки суду викладені в оскаржуваному рішенні всупереч положенням КАС України.

Матеріалами справи підтверджено, що викуп активів компанії Strabag SE у вигляді Хустського та Жежелівського кар'єрів був завершений 22.10.2021 року шляхом підписання основного договору (Framework Agreement) між Акціонерним товариством Strabag SE (продавець) з компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) (покупець) та Global Star LTD (новий кредитор). Загальна сума винагороди продавця за договором становить 2 719 443 євро, що включає платіж на суму 538 189 євро за акції обох кар'єрів та 2 181 254 євро за відступлення боргів по двох товариств відповідно (т. 31 а.с. 31-158).

При цьому, як вже зазначалось вище, згідно з вказаним договором платіжним агентом є компанія Financial&Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment, якою забезпечено платежі через попереднє укладання договорів позики від 20.10.2021 р. На виконання основного договору 22.10.2021 року укладено відповідні договори купівлі-продажу активів кар'єрів, які наявні в матеріалах справи, а також договори відступлення боргів на компанію Global Star LTD.

З матеріалів справи вбачається, що компанія Global Star LTD перебуває під спільним контролем групи інвесторів по викупу – Мазепи І.О., Антонова В.Б., Завіновського І.С. Жодного підтвердженого відношення до відповідача-1 вищевказані особи не мають.

Ще однією підставою для сумнівів щодо реального характеру укладання договорів купівлі-продажу кар'єрів Флоріаном Гутом для суду першої інстанції стало те, що Флоріан Гут став кінцевим бенефіціарним власником компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) лише 30.09.2021 (т. 4 а.с. 147-149), тобто за три тижні до купівлі акцій кар'єрів. Втім, в чому саме полягає такий сумнів, в оскаржуваному рішенні не вказано.

Натомість, Флоріан Гут є незалежним директором компанії GNG Retail Limited та партнером Seecat Capital з 2008 року. Керівниками GNG Retail Limited є Андрій Костюк, Наталя Антонова, Назар Купібіда, Василь Даниляк, Віталій Антонов (т. 7 а.с. 240-241).

Під час апеляційного розгляду представник позивача Сербін І.І. наголошувала, що про сумнівність реального характеру укладання Основного договору щодо купівлі-продажу кар'єрів свідчить також та обставина, що від імені компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) договір підписаний не Флоріаном Гутом, а Андрієм Костюком.

Однак, на думку колегії суддів, зазначене не може свідчити про сумнівність мети укладення відповідного договору, оскільки його підписано не особою, підконтрольною відповідачу-1, а громадянином України та одним із директорів компанії GNG Retail Limited, в якій також працює Флоріан Гут.

З наведеного можна зробити висновок, що угода купівлі-продажу акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» компанією «Самста Лімітед» (Samsta Limited) у компанії Strabag SE була реальною, не суперечила чинному законодавству та завершилася проведенням відповідних розрахунків між сторонами.

Позивачем також зазначалося, що компанії Strabag SE та її дочірньому підприємству «Бау Холдінг Бетайлігунгс ГмбХ» («Bau Holding Beteiligungs GmbH») 23.12.2020 року надіслали

контрольні пакети часток у корпоративних правах ТОВ «Бітунова Україна» та ТОВ «САТ Україна». Після чого право власності на 89 % ТОВ «САТ Україна» та 78,95 % ТОВ «Бітунова Україна» перейшло до громадянина України Білоуса А.В., через якого Дерипаска О.В. може опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, щодо господарської діяльності вказаних товариств. Шляхом дослідження видів економічної діяльності кар'єрів та згаданих товариств судом зроблено висновок про те, що ТОВ «Бітунова Україна», ТОВ «САТ Україна», ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» пов'язані між собою циклом виробництва компаніями, кінцевим бенефіціаром яких через підконтрольних фізичних та юридичних осіб є Дерипаска О.В.

На спростування таких тверджень представниками третіх осіб в суді першої інстанції було надано бухгалтерську оборотно-сальдову відомість ПрАТ «Жежелівський кар'єр» по рахунку № 361 за періоди 01.01.2021 року по 17.01.2023 року, та по рахунку № 3771 та за 2022 рік (т. 16 а.с. 172-174, 206-208), яким належної оцінки надано не було.

Відтак, висновок щодо можливого впливу на ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ПрАТ «Хустський кар'єр» через Білоуса А.В., який набув корпоративні права 23.12.2020 року ТОВ «САТ Україна» та ТОВ «Бітунова Україна», ані у позовній заяві, ані в оскаржуваному рішенні не обґрунтований з посиланням на відповідні докази, у чому саме полягає зв'язок Білоуса А.В. з Дерипаскою О.В. та яким чином Білоус А.В. має вплив на кар'єри, крім газетної публікації про пов'язаність між собою компаній циклом виробництва.

При цьому, суд першої інстанції не взяв до уваги надані представниками третіх осіб довідки про відсутність господарських відносин між ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ПрАТ «Хустський кар'єр» та ТОВ «САТ Україна», ТОВ «Бітунова Україна», та послався лише на їх недостатність для спростування пов'язаності цих товариств з іншими суб'єктами, підконтрольними відповідачу-1.

Таким чином, єдиний зв'язок, який мали ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», ТОВ «САТ Україна» та ТОВ «Бітунова Україна» з Дерипаскою О.В. - це австрійська компанія Strabag SE та її дочірнє підприємство «Бау Холдінг Бетайлігунгс ГмбХ» («Bau Holding Beteligungs GmbH»), акціонером якої є Дерипаска О.В. через кіпрську компанію Rasperia Trading Ltd, в якій він має 49 %, при цьому, він володіє 28,7 % акцій цієї австрійської компанії. Водночас, виходячи з доказів, наявних в матеріалах справи, Дерипаска О.В. не здійснює вирішального впливу на Strabag SE.

Колегія суддів також враховує, що як в суді першої інстанції, так і під час апеляційного розгляду представник позивача Сербін І.І., наголошуючи на виведенні Дерипаскою О.В. активів (ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр») з-під санкцій, не стверджувала про можливість останнього прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», а лише припускала таку можливість.

При цьому, ухилення від запроваджених спеціальних економічних заходів саме по собі не є підставою для застосування санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону «Про санкції», оскільки в питанні стягнення активів ключовим аспектом є можливість вчиняти по відношенню до них дії, тотожні за змістом праву розпорядження. Тобто, ухилення від санкцій може бути лише одним із аргументів, що свідчить про подальше пряме чи опосередковане вчинення дій, тотожних за змістом праву розпорядження такими активами і після їх відчуження. Відповідно, має бути встановлений причинно-наслідковий зв'язок між ухиленням від санкцій шляхом відчуження активів, і можливістю підсанкційного суб'єкта прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) продовжувати вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження цими активами. Однак, таких обставин відносно ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» не було встановлено ані в суді першої інстанції, ані під час апеляційного розгляду, що виключає правові підстави для стягнення 100 % акцій цих підприємств в дохід держави.

Крім того, ухилення від санкцій шляхом оплатного відчуження активів підсанкційною особою може мати на меті не їх збереження або збереження контролю над ними, а перетворення активів у грошове вираження для подальшого їх безперешкодного використання для власних потреб, у тому числі для набуття інших активів, обминаючи запроваджені санкції. Однак, на момент укладання правочинів купівлі-продажу 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», що мали місце 22.10.2021 року, можливість відчуження акцій компанії Strabag SE не була обмежена, оскільки активи Strabag SE у вигляді двох вищевказаних кар'єрів не були безпосереднім прямим активом відповідача-1. Крім того, під час апеляційного розгляду представник позивача висловила лише припущення та не змогла надати підтвердження того, що відповідач-1 отримав будь-яку грошову винагороду (дивіденди) від продажу активів компанії Strabag SE у вигляді вказаних кар'єрів.

Надаючи оцінку доводам представника позивача Сербін І.І. про те, що компанія «Самста Лімітед» (Samsta Limited) не мала права купувати акції кар'єрів, оскільки згідно з листом розкриття від

22.10.2021 р. вона була достовірно обізнана про застосування до одного з кінцевих бенефіціарних власників продавця компанії Strabag SE – Дерипаски О.В. санкції, що може мати наслідком блокування активів, а також про те, що купівля кар'єрів є несправедливістю та недобросовісною поведінкою покупця, відтак основний договір є нікчемним, колегія суддів зазначає таке.

Недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається (ч. 2 ст. 215 ЦК України).

Недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю (ч. 1 ст. 216 ЦК України). Суд може застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи (абз. 2 ч. 5 ст. 216 ЦК України).

Правочини щодо фінансових інструментів, вчинені за участю, від імені та/або на користь осіб, до яких застосовано санкції відповідно до Закону про санкції, а також правочини щодо цінних паперів, емітентами яких є такі особи, є нікчемними (абз. 2 ч. 13 ст. 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»).

Положенням ч. 2 ст. 215 ЦК України встановлено виняток із загального правила щодо розгляду справ судом в межах заявлених особами вимог. Визнання нікчемного договору судом недійсним відповідно до наведеного правила не вимагається у зв'язку з встановленням його нікчемності безпосередньо законом. При цьому, суд зобов'язаний за власною ініціативою застосувати наслідки недійсності нікчемного договору, що врегульовано ч. 5 ст. 216 ЦК (постанови КС ВС від 15.03.2018 р у справі № 616/137/16-ц та від 19.06.2019 р. у справі № 757/48758/15-ц).

Узагальнюючи правову позицію КАС ВС, висловлену зокрема у постанові від 02.04.2019 р. у справі № 2а-3925/12/2170, колегія суддів приходять до висновку, що у разі встановлення наявності підстав, визначених законом, для кваліфікації правочину як нікчемного, суд при розгляді справи (дослідження того чи іншого питання) встановлює правові наслідки дій осіб без урахування наявності такого нікчемного договору (правочину).

Однак, акції ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та ПрАТ «Хустський кар'єр» перейшли до компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) від компанії Strabag SE на підставі угод, укладених 22.10.2021 року.

Таким чином, зазначені правочини вчинені за участю, від імені та на користь осіб, до яких не застосовано санкції відповідно до Закону України «Про санкції», відтак, вони не є нікчемними в розумінні вищевказаних положень закону.

Доказів того, що вищевказані договори визнано недійсними судами України чи іншої держави, так само як і доказів існування судового спору з цього приводу, позивачем не надано. Під час апеляційного розгляду представник позивача підтвердила, що Міністерство юстиції України не зверталось до суду з позовом про визнання основного договору між компаніями «Самста Лімітед» (Samsta Limited) та Strabag SE недійсними.

За таких обставин, посилання представника позивача на нікчемність вищевказаних угод є безпідставним.

Крім того, позивачем не доведено, що відповідач-1 може прямо або опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження щодо ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр», що було б підставою для стягнення їх корпоративних прав в дохід держави.

8.8. Щодо доводів апеляційних скарг в частині набуття права власності на активи компанії «Самста Лімітед», зокрема акції ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», компанією Оверін Лімітед (Overin Limited)

Під час апеляційного розгляду представниками третіх осіб було надано договори купівлі-продажу цінних паперів ПрАТ «Хустський кар'єр» № БВ1807/23/1 від 10.02.2023 р. та купівлі-продажу цінних паперів ПрАТ «Жежелівський кар'єр» № БВ1806/23/1 від 10.02.2023 р., згідно з якими продавець – компанія «Самста Лімітед» (Samsta Limited) через ТОВ «Конкорд Кепітал», яке діє в її інтересах, передає у власність покупця – компанії Оверін Лімітед (Overin Limited) цінні папери, а покупець зобов'язується прийняти їх у власність та сплатити за них покупцю ціну, передбачену договором (зокрема, прості іменні акції ПрАТ «Хустський кар'єр» у кількості 13 114 080 штук загальною вартістю 369 600 євро, а також прості іменні акції ПрАТ «Жежелівський кар'єр» у кількості 52 518 760 штук загальною вартістю 1 480 400 євро) (т. 37 а.с. 14-26, 27-39).

Представники третіх осіб ПрАТ «Хустський кар'єр» та ПрАТ «Жежелівський кар'єр» наголошували, що на підставі вказаних договорів купівлі-продажу цінних паперів від 10.02.2023 р. компанія Оверін Лімітед (Overin Limited) придбала 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр». Відповідно, оскаржуване рішення порушує право власності компанії на майно, зокрема можливість вільно володіти, користуватися та розпоряджатися цінними

паперами, тому просили залучити її до участі у справі в якості третьої особи (т. 37 а.с. 1-39).

Ухвалою колегії суддів від 24.03.2023 р. у задоволенні вказаного клопотання відмовлено, оскільки належних доказів набуття компанією Оверін Лімітед (Overin Limited) у власність відповідних акцій матеріали справи не містять. Зокрема, наданими матеріалами не підтверджено фактичне проведення облікових операцій по розблокуванню та списанню акцій та подальшого переказу і зарахування їх на рахунок у цінних паперах покупця, що було прямо передбачено умовами договорів купівлі-продажу цінних паперів. Виписки з рахунка в цінних паперах депонента з депозитарної установи, яка б слугувала документальним підтвердженням наявності у неї прав на 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» та 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр», що передбачено нормами чинного законодавства, також надано не було. Відтак, колегія суддів дійшла висновку, що оскаржуване рішення жодним чином не порушує права компанії Оверін Лімітед (Overin Limited) (т. 38 а.с. 221-223).

За таких обставин, колегія суддів не надає оцінки доводам апеляційних скарг в частині набуття права власності на активи компанії «Самста Лімітед», зокрема акції ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», компанією Оверін Лімітед (Overin Limited), та відповідним запереченням представника позивача з даного приводу, оскільки укладення договору купівлі продажу відбулось 10.02.2023 року та станом на час завершення судового розгляду вказана угода не закрита, а відтак вказані обставини перебувають поза межами судового розгляду. Більше того, їх наявність жодним чином не впливає на рішення у цій справі.

8.9. Аргументи, які не потребують детального аналізу

Учасники справи наводили також інші аргументи, які не потребують детального аналізу суду та не мають будь-якого вирішального значення в цій справі.

Застосовуючи такий підхід, колегія суддів виходить з усталеної практики Європейського суду з прав людини щодо мотивування судового рішення. І хоча п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення (рішення у справі RuizTorija v. Spain від 09.12.1994 р., № 303-А, § 29; рішення у справі Серявін та інші проти України від 10.02.2010 р., заява № 4909/04, § 58). Суд не мусить надавати відповіді на кожне порушене питання (рішення у справі Van de Hurk проти Нідерландів, § 61), проте з рішення має бути ясно зрозуміло, що головні проблеми, порушені у даній справі, були вивчені (рішення у справі Boldea проти Румунії, § 30).

У цій справі суд надав відповіді на всі суттєві аргументи учасників справи.

9. Висновки суду.

За результатами розгляду апеляційної скарги суд ухвалює, зокрема, рішення про скасування судового рішення та ухвалення нового рішення (ст. 283-1 КАС України).

Підставами для скасування судового рішення суду першої інстанції повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині є, зокрема невідповідність висновків, викладених у рішенні суду першої інстанції, обставинам справи (п. 3 ч. 1 ст. 317 КАС України).

За наслідками апеляційного розгляду колегія суддів дійшла висновку про наявність зазначених підстав для скасування рішення суду першої інстанції в частині задоволення позовних вимог Міністерства юстиції України та стягнення в дохід держави 100% акцій ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», та ухвалення нового рішення в цій частині, оскільки судом першої інстанції зроблено хибний висновок щодо наявності прямого чи опосередкованого вчинення відповідачем-1 дій, тотожних за змістом здійсненню права розпорядження щодо активів вказаних підприємств.

На підставі викладеного, керуючись ст.ст. 283-1, 317, 321, 322 КАС України, колегія суддів, -

у х в а л и л а:

Апеляційні скарги третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – ТОВ «Компанія «Алюміній України», ТОВ «Гуардон Україна», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Глухівський Кар'єр кварцитів», ТОВ «ЗапоріжжяАлюмінторг», ТОВ «Сервісний центр «Металург» - залишити без задоволення .

Апеляційні скарги ПрАТ «Хустський кар'єр», ПрАТ «Жежелівський кар'єр», компанії «Самста Лімітед» (Samsta Limited) – задовольнити.

Рішення Вищого антикорупційного суду від 16.02.2023 р. в частині стягнення в дохід держави 100 % акцій ПрАТ «Жежелівський кар'єр» та 100 % акцій ПрАТ «Хустський кар'єр» - скасувати.

У цій частині постановити нове рішення, яким у задоволенні позовних вимог Міністерства юстиції України відмовити.

В іншій частині рішення Вищого антикорупційного суду від 16.02.2023 р. залишити без змін.

Постанова Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду набирає законної сили негайно після її проголошення та не підлягає оскарженню в касаційному порядку.

Головуючий суддя

/ підпис /

В.В. Чорна

судді

/ підпис /

А.С. Никифоров

/ підпис /

О.Ф. Павлишин

«Згідно з оригіналом»
«Виготовлено з автоматизованої системи документообігу суду»
Секретар с/з: <i>А.Т. 7.0. Мовчан</i>
Дата набрання законної сили: <i>16.06.2023</i>
Дата звіщення: <i>23.06.2023</i>

